

1082 - 1982

900 LET RIBNICE

REŠETO

Leto III.

Ribnica, november 1982

št. 5

Čast tebi, Ribniška dolina,
slovenske zemlje zelen pas,
snežnikov nimaš, nimaš vina,
a njej si le najlepši kras.

Bila si vrelec učenosti,
čez naše meje slavno znan,
iz šol dehtel je cvet modrosti
na južno, na večerno stran.

Stoletja dolga bistri zdomar
po svetu nudi svoj izum,
a s suho robo trosi romar
vedrino, šalo in pogum.

dr. ANTON DEBELJAK

OB PRAZNIKU

Navadno v podobnem, prečudnem v duhu zapišemo nekaj poetičnih, vzvišenih misli. Misli o domovini, o naši navezanosti, o ljubezni, o krvi, ki je bila prelita zanj, o borbi. Tokrat bomo govorili le o borbi. Ne takšni, v kakršni se je domovina, naša samoupravna socialistična skupnost rojevala, pač pa o borbi, o naši skupni borbi za resnično boljši, lepši in mirnejši jutri.

Potrebna je, ta borba, danes in jutri. Borba brez ognjenega orožja, brez bomb in prelivanja krvi. Borba dela, umskega naprežanja, prelivanja znoja — delovnega znoja.

Za leto 1982 lahko že rečemo, da ni bilo kot druga leta. Da je bilo težko in polno najrazličnejših pretresov v svetu in doma. Leto streznjenja, bi lahko tudi rekli. Čas, ko smo se trdno postavili na tla, se ozrli in spoznali, da bo potrebno poslej drugače. Stvari smo pričeli, čeprav še ne vedno in ne povsod, poimenovati s pravim imenom. Iz nedolžnikov smo prešli na določnike, od splošnega prehajamo h konkretnemu.

Ekonomske pretresi, značilni za ves sodobni svet, trajajoči že nekaj let, povzročeni med drugim tudi z vedno akutnejšo energetsko krizo, pretresajo tudi nas. Niso nas obšli, ker nas ne morejo. Takšne so ekonomske zakonitosti. Soočati smo se pričeli z najrazličnejšimi težavami, ki jih doslej nismo ali pa nismo hoteli videti, za katere smo morda mislili, da nas bodo obšle, se razrešile same po sebi. Toda svet je, kljub vsej silni razdeljenosti in razcepljenosti, povezan, prepleten, občutljiv za vsakršen pretres.

Velika ekonomska neskladja, posledica nenačrtnosti, megalomanstva, pretiranega samozaupanja, pretiranega zadolževanja na vse strani so ob premajhnem delu naenkrat postala grozeča. Nujni so bili odločni posegi, ukrepi na vseh ravneh. Na težave so opozorili vsi letošnji kongresi družbeno političnih organizacij in na vseh ravneh je pričelo prodirati pozno spoznanje, da lahko pojemo le toliko, kolikor ustvarimo. In delati je treba več in bolje. Biti moramo skromnejši v zahtevah, odprtejši v dajanjih ter enako poznati in upoštevati pravice in dolžnosti. Večinoma je zunanji svet pravilno dojel naša prizadevanja in priznal, da ima pač vsakdo pravico, poiskati trenutno najboljšo pot iz težav. Sodimo, da je tako in da se bomo s samodisciplino, z večjim prizadevanjem, s spoštovanjem reda in zakonitosti, z večjo delavnostjo in produktivnostjo previhrali skozi težke čase. Da bomo, ko bo vse to za nami, porekli: splačalo se je, bila je dobra šola tudi za naprej.

Če bomo vse najvišje vrednote samoupravne socialistične družbe, zapisane v naših najpomembnejših dokumentih in praktično že preizkušene v revoluciji, uresničili in izvedli tudi danes in jutri v praksi, vsakdo najprej pri sebi, zase in za skupnost, bo to, priznajmo, tudi naše najlepše skupno darilo domovini za njen rojstni dan. Za njen dan letos in vsa prihodnja leta.

FRANCE GRIVEC

Ob dnevnu republike čestitajo vodstva družbenopolitičnih organizacij in skupščine občine vsem delovnim ljudem in občanom ter jim tudi v prihodnje želijo pri njihovem delu kar največ delovnih uspehov.

France Popit, član predsedstva SR Slovenije:

BREZ DOBREGA GOSPODARJENJA IN DELA NI MOČ NAPREJ

Ribnica si je štela v posebno čast, da je ob osrednji proslavi svoje 900-letnice 12. septembra sprejela v goste ugledne predstavnike družbenopolitičnega, gospodarskega in kulturnega življenja republike Slovenije. Med drugimi pomembnimi gosti so bili predvsem Viktor Avbelj, predsednik predsedstva SR Slovenije, France Popit, član predsedstva SRS, dr. Matjaž Kmecl, predsednik republiškega komiteja za kulturo, akademik dr. Anton Slodnjak in drugi. Pozdravne čestitke občanom naše občine ob prazniku so poslali Vinko Hafner, predsednik skupščine SR Slovenije, Janez Zemljarič, predsednik IS SR Slovenije, Rafael Razpet, predsednik skupščine mesta Maribor.

Na osrednji manifestaciji, političnem zborovanju v letnem gledališču v gradu, je bil slavnostni govornik tov. France Popit. Ob zaključku zborovanja in pred odkritjem Parka kulturnikov je spregovoril še dr. Matjaž Kmecl. Oba govora objavljamo v celoti na naslednjih straneh našega glasila.

Brez dobrega gospodarjenja in dela ni moč naprej

Dovolite, da vam najprej čestitam za visoki jubilej vašega mesta, 900-letnico Ribnice. Devet stoletij zgodovine je dolga doba in v njej je marsikaj dragocenega, kar moramo poznati. Poznati ne samo zato, da bi se vračali k svojim koreninam, ampak da bi si na teh izkušnjah ustvarili boljši danes in jutri, da bi postali resnični gospodarji svojega življenja in sadov svojega dela. V tej dolini so se stoletja menjavali gospodarji in njene prebivalce neusmiljeno izžemali. Nekaterim ni bilo dovolj, da so izkoriščali tisto, kar so naši predniki ustvarjali s svojimi žulji, znojem in krvjo, ampak so hoteli celo več — iztrebiti slovenski življenj. Toda tudi tukajšnji ljudje se niso dali. Trdo so delali na borni zemlji in se borili proti izkoriščevalcem, da bi uresničili večno človeško hotenje po boljšem in lepšem življenju. Ozemlje sedanje ribniške občine je bilo dokaj gosto poseljeno in zemlja kljub skrbnemu gospodarjenju ni zmogla prehraniti številnih ust. Pridne roke in les — to je bilo edino, kar so ljudje premogli. Razvila se je domača obrt. Zaradi pogostih vrenj med kmeti je leta 1492 cesar Friderik I. dovolil Ribničanom in Kočevarjem prosto prodajati njihove izdelke po cesarstvu. S tem je bila dovoljena in potrjena ribniška domača obrt in znamenito ribniško krošnjarenje. S trebuhom za kruhom je bilo stoletja geslo v tej dolini, kjer je bilo bogastvo v rokah gospode in kjer so izkoriščani imeli veliko otrok. Usoda je ljudem teh krajev vtisnila poseben pečat, samosvoj značaj. Bili so odprti, šegavi in dovzetni za novotarije. Domov so prinašali vedno nova spoznanja in znanja in jih s pridom uporabljali. Razmere so se v Ribnici skozi stoletja le počasi spreminjale. Zaostalo kmetijstvo, žagarstvo in domača obrt niso mogli nuditi ljudem ekonomske in socialne varnosti. Povrh vsega se je tudi v buržoazni Jugoslaviji nadaljevalo brezobzirno izkoriščanje. Toda približeval se je dan, ko je prišlo do velikih sprememb. Dan, ko se je kolo zgodovine sunkovito premaknilo naprej, ko se je začel uresničevati stoletni sen slovenskih ljudi, da bodo postali gospodarji na svoji zemlji.

Kmalu po okupaciji italijanske fašistične vojske se je začel

France Popit, član predsedstva SR Slovenije:

v dolini širiti duh odpora. Pod vodstvom sicer maloštevilne, a vplivne partijske celice so se pričele priprave na oborožen upor. Predvojnimi komunistom so se pridružili številni novi kandidati komunistične partije in skojevci. Že maja 1941 so bili ustanovljeni prvi odbori osvobodilne fronte, s katerimi je bilo kmalu pokrito celotno območje občine. Že 13. julija so najnaprednejši sinovi te doline ustanovili na Travnici Ribniško četo. Organizirani odpor se je še stopnjeval na začetku leta 1942, ko so začeli dokaj množično odhajati v enote novi člani osvobodilne fronte. Aprila 1942 so partizani osvobodili izpod okupatorske oblasti območje Loškega potoka, Sodražice in še nekatera druga območja. Takrat so

partizani prvič naleteli na organiziran oborožen odpor bele garde na Taboru v Loškem potoku. V veliki italijanski poletni ofenzivi leta 1942 je bila osvobodjena Sodražica bombardirana in skoraj do tal porušena. Sovražnik je, da bi zatrl in uničil narodnoosvobodilno gibanje, moral civilno prebivalstvo, požgal vasi in pošiljal ljudi v koncentracijska taborišča. Italijanskemu okupatorju so priskočili na pomoč tudi domači izdajalci. Belogardisti so namestili svoje posadke v številnih krajih. Toda revolucionarnega gibanja ljudstva, ki si je želelo svobodo, ni bilo moč ustaviti. Že spomladi 1943 so partizanske brigade izvojevale znano zmago nad italijanskim okupatorjem v Jelenovem žlebu. Jeseni 1943 je bila v

Grčaricah razbita in uničena glavina četništva na Slovenskem. Še bi lahko naštevali, toda to ni potrebno. Zmagovita narodnoosvobodilna vojna je bila plod enotnosti vseh slovenskih patriotskih sil, izjemnih prizadevanj in velikih žrtv slovenskih ljudskih množic, ki so se v boju za svoj narodni obstoj in osvoboditev prvič zavedle svoje moči in sposobnosti, da same odločajo o svoji usodi.

POT IZ NERAZVITOSTI

Po vojni smo se v Jugoslaviji odločili za pot pospešene industrializacije, s katero smo se želeli izkoptati iz gospodarske in siceršnje zaostalosti ter odvisnosti od tujine. V preteklih 37 letih svobode smo v slehernem našem kraju dosegli velike spremembe — večje, kot smo mogli kdaj slutiti. Poglejmo samo razvoj vaše občine. Tam, kjer so včasih stali drobni obrati, je danes sodobna lesno-predelovalna industrija. Zlasti po letu 1965 pa se je v občini razvila tudi druga industrija. Ustanovljenih je več proizvodnih obratov v Loškem potoku in Sodražici. Razvil se je Riko, ITPP in Evrotrans. Že od leta 1978 združeno delo v Ribnici ne beleži izgub, izvoz vaših organizacij združenega dela je nekajkrat večji od uvoza in podobno. Tudi na področju kmetijstva ste veliko dosegli. Tam, kjer so včasih stale s slamo krite hiše, so danes sodobna poslopja. Veliko je narejenega za družbeni standard. Vse naštetost so sadovi dela in prizadevanj vas, delavcev in kmetov. Najpomembnejše je, da ljudem ni treba več hoditi „s trebuhom za kruhom“, saj se mladi lahko zaposlujejo v domačem kraju. Tega ne bi dosegli, če hkrati ne bi razvijali samoupravnih socialističnih družbenoekonomskih odnosov, odnosov, v katerih delavec in kmet vse bolj postajata gospodarja dela in rezultatov dela.

Vendar pa vemo, da poti razvoja niso bile in ne morejo biti vselej samo gladke. Neizbežna posledica hitrega, a ekstenzivnega in avtarkističnega gospodarskega razvoja so gospodarske težave, s katerimi se danes spopadamo. To so strukturna neskladja v gospodarstvu, počasna rast produktivnosti dela, nezadostna vključenost v mednarodno delitev dela in velika zadolženost v

„Naša perspektiva ni v redu, disciplini in v razreševanju problemov na etatiističen, birokratski in tehnokratski način, temveč v uresničevanju samoupravnih družbeno ekonomskih odnosov,“ je v govoru na velikem zborovanju na ribniškem gradu 12. septembra poudaril France Popit, član predsedstva SR Slovenije.

tujini. Ti problemi niso od včeraj. Že leta 1965 smo poskusili radikalno spremeniti razvojni koncept, toda ni nam uspelo. Sla po hitrem razvoju je bila močnejša, to pa je terjalo vse večje zadolževanje v tujini. Trošiti preko svojih možnosti je bil motto gospodarjenja večine gospodarskih in družbenih subjektov. Razreševanje problemov smo odlagali, ti pa so se vse bolj množili in zaostrovali. Strezili smo se šele, ko je postala zunanja likvidnost države močno omajana in ko ne moremo več najemati posojil v tujini.

Ob tem smo se vztrajno borili za samoupravne družbenoekonomske in politične odnose. Spopad med progresivnimi in zaostalimi družbenimi odnosi in njihovimi nosilci se vedno bolj zastruje. Nosilci starih odnosov krčevito branijo pridobljene položaje pred naraščajočo močjo samoupravljanja.

TEŽAV NI MOČ REŠITI S PAROLAMI

Buren materialni in družbeni razvoj je kljub našim hotenjem šel svojo pot, čeprav nismo nikoli zašli v mrtve rokave, iz katerih ni izhoda. Vselej so socialistične subjektivne sile z Zvezo komunistov na čelu znale pokazati poti, kako premagovati težave. Seveda jih ni moč rešiti s političnimi parolami, z obljubami, hkrati pa dvomiti o sposobnosti delovnih ljudi, da na samoupravnih osnovah obvladujejo družbeno reprodukcijo. Še so ljudje in tudi komunisti — čeprav bi jih morali že zdavnaj odstraniti z vodilnih mest — ki opravljajo odgovorne naloge v naši družbi, a nočejo ali niso sposobni dojeti, da so glavni subjekt odločanja delavci, združeni v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela in občani v krajevnih skupnostih. Namesto samoupravljanja ponujajo in se ravna po konceptih, ki so v naših razmerah objektivno reakcionarni.

Naša perspektiva ni v redu, disciplini in v razreševanju problemov na etatističen, birokratski in tehnokratski način, temveč v uresničevanju samoupravnih družbenoekonomskih odnosov.

Je v svobodnem povezovanju in združevanju delavcev tistih temeljnih organizacij združenega dela, ki so proizvodno, poslovno ali interesno povezani, je v združevanju sredstev za skupne naložbe,

v uveljavljanju dohodkovnih odnosov, v podružbljanju kmetijstva itd. Druge perspektive, ki bi vodila v boljši jutri, naš delavski razred nima. Socialistično samoupravljanje ni samo politična pravica, ampak mora postati prevladujoč družbeno-ekonomski odnos. Prizadevanja za razvoj in uveljavljanje socialističnega samoupravljanja so skupaj s prizadevanji za višjo produktivnost in boljše delo ter gospodarjenje tudi prava vsebina tistega, čemur danes pravimo ekonomska stabilizacija. Slej ko prej sta delo in ustvarjalnost pglavitni vrednoti socialističnega samoupravljanja in pogoj za doseganje višje življenjske ravni, vključno s šolstvom, znanostjo in kulturo. Zato se moramo v vsakem okolju odločno postaviti po robu pojmovanju, da se da dobro živeti z malo dela ali celo na račun žuljev drugih, trošiti več kot ustvarjamo in podobno. Zato uokvirjanje vseh oblik porabe v realne možnosti oziroma razpoložljivi dohodek ni napad na življenjski standard. To je samo zahteva, da naj vsakdo živi v skladu s tistim, kar je ustvaril in nič več. Z vsemi sredstvi, ki jih premore naša družba, moramo varovati družbeno lastnino, obračunati s korupcijo, s tako imenovanimi koristnimi malverzacijami, krajo družbenega premoženja, kršitvami zakonov in predpisov. Socialistično načelo delitve po delu in rezultatih dela zahteva, da se takoj prekine s prakso, ko se iz skladov rezerv združenega dela in z bančnimi krediti pokrivajo izgube v organizacijah združenega dela, posebno še, če nimajo izdelanih kvalitetnih sanacijskih načrtov. Kljub splošnemu zavzemanju za to, da je v reševanju takih primerov potrebno upoštevati ekonomske zakonitosti, še vedno prevladuje subjektivizem, volontarizem, sklicevanje na to, da se dela v korist delavcev in podobno. Potem pa se vprašujemo, zakaj naraščajo cene, zakaj se ne vključujemo hitreje v mednarodno delitev dela, zakaj se ne razvijajo hitreje nove proizvodnje in tehnologije in ne opuščajo zastarele in neekonomske zakonitosti, še vedno prevladuje subjektivizem, volontarizem, sklicevanje na to, da se dela v korist delavcev in podobno. Potem pa se vprašujemo, zakaj naraščajo cene, zakaj se ne vključujemo hitreje v mednarodno delitev dela, zakaj se ne razvijajo hitreje nove proizvodnje in tehnologije in ne opuščajo zastarele in neekonomske zakonitosti, še vedno prevladuje subjektivizem, volontarizem, sklicevanje na to, da se dela v korist delavcev in podobno. Potem pa se vprašujemo, zakaj naraščajo cene, zakaj se ne vključujemo hitreje v mednarodno delitev dela, zakaj se ne razvijajo hitreje nove proizvodnje in tehnologije in ne opuščajo zastarele in neekonomske zakonitosti, še vedno prevladuje subjektivizem, volontarizem, sklicevanje na to, da se dela v korist delavcev in podobno.

DEVIZE LAHKO USTVARIMO LE Z IZVOZOM

Brez hitrejšega vključevanja v mednarodno delitev dela in povečevanje izvoza na konvertibilno področje se ne moremo več razvijati niti zadržati doseženo. Z izvozom moramo ustvariti devize za odplačilo velikih dolgov do tujine, za nujen uvoz repromaterialov, nafte, surovin in opreme. V ta prizadevanja se mora vključiti na ta ali oni način sleherni organizacija združenega dela. Res je, da se izvažati čez noč ne da, toda to ne more biti izgovor številnih organizacij združenega dela, da ne prilagajajo proizvodnje izvozu, ampak še naprej proizvajajo večinoma za domači trg, ki je dohodkovno bolj zanimiv. Hkrati pa vpijejo, da jim mora država zagotoviti devize za uvoz energije, surovin in repromaterialov. Na žalost takšne države ni. Deviz se ne da natiskati. Moramo jih ustvariti z izvozom. Država lahko devize samo vzame tistemu, ki jih je ustvaril, to seveda niso samo izvozniki, ampak vse tiste organizacije združenega dela, ki so v procesu proizvodnje sodelovale pri izdelavi izvoznega proizvoda ali usluge, in jih da tistemu, ki bi rad na račun drugega uvažal, se na račun drugega zadovoljeval. Temu se morajo delavci v organizacijah združenega dela odločno upreti in zahtevati od vodilnih ljudi, da ustvarijo take pogoje in rezultate, kot jih zahteva sedanji čas, ali pa naj „gredo“.

Povsod, tudi v vaši občini, se morate še bolj vključiti v izvozna prizadevanja. Ne smete se prepustiti samozadovoljstvu, češ da izvažate več kot uvažate. Izkoristiti morate vse možnosti, ki jih imate, in te niso majhne. V prvi vrsti gre za možnosti v kmetijstvu, gozdarstvu in lesnopredelovalni industriji. Teh pa ne moremo izrabit brez trdnega proizvodnega in dohodkovnega povezovanja kmetijstva, lovstva, gozdarstva in lesenopredelovalne industrije in ne nazadnje tudi trgovine. Le povezani boste lahko izkoristili ogromno naravno bogastvo ribniškega in kočevskega območja. Ozki podjetniški, pogosto tudi lokalistični občinski interesi ne smejo več prevladovati nad dejanskimi dolgoročnimi interesi delavcev in kmetov. Socialistične subjektivne sile se morajo nosilcem takih interesov odločno in brez čakanja postaviti po robu ne glede na to, ali so nosilci teh

interesov v vrstah Zveze komunistov, v vodstvih organizacij združenega dela ali v vodstvih družbenopolitičnih organizacij in skupnosti. Hitreje moramo doseči napredek v samoupravni preobrazbi kmetijstva in gozdarstva. Še bolj odločno morate razvijati in utrjevati samoupravne odnose v temeljnih organizacijah kooperantov in v zadružnih organizacijah. V temeljnih organizacijah kooperantov v gozdarstvu je treba resnično in ne le formalno vključiti v odločanje čimveč kmetov — lastnikov gozdov. Te ne smejo biti v rokah strokovnih služb ali le peščice kmetov. V njih morajo resnično odločati vsi združeni kmetje. Brez tega se ne bo razvil njihov interes za dobro gospodarjenje in izkoriščanje gozdov.

PRIMERNO MORAMO MOTIVIRATI KMETIJSKO PROIZVODNJO

Znano je, da ste tudi v živinoreji in proizvodnji mleka dosegli pomembne rezultate. Imate nad 50 usmerjenih kmetij, ki postajajo nosilke sodobne proizvodnje. Ustanovili ste tudi dve hlevski skupnosti. To je prava pot, na kateri morate še bolj trmasto in odločno vztrajati. Te in ostale kmete je treba hitreje vključevati v zadružne organizacije, kooperantske odseke in dohodkovne odnose v njih. Kmet mora vedeti, kaj in pod kakšnimi pogoji proizvaja, da sam ne nosi rizika proizvodnje, in podobno. Hkrati mora vedeti, kakšne so njegove obveznosti do zadrage. V nasprotnem primeru bodo tudi usmerjene kmetije ostale na ravni nepovezane zasebne kmetijske proizvodnje, ki dolgoročno nima nobene perspektive. O teh stvareh se je treba s kmeti veliko pogovarjati. Pripraviti je treba konkretne dolgoročne proizvodne programe in jim jih ponuditi, treba je organizirati dobro pospeševalno službo in podobno. Skratka, treba je iti kmetu naproti in ga ekonomsko motivirati za modernizacijo proizvodnje, za zniževanje stroškov.

V občini imate tudi velike možnosti za razvoj obrti. Ne gre samo za tako imenovano suho robo in lončarstvo, ampak za razvoj storitvene in proizvodne obrti nasploh. Ne sme nas biti strah, da bo nekdo — seveda ob ustrezni davčni politiki — z

(Nadaljevanje na 4. str.)

(Nadaljevanje s 3. str.)

delom s sredstvi v zasebni lasti obogatel. Da bi preprečili bogatitev mimo dela in rezultatov dela, imamo v naši družbi številne varovalne mehanizme. Razvoj obrti moramo spodbujati ne le z ukrepi občinskih skupščin, ampak v prvi vrsti z aktivnostjo organizacij združe-

nega dela in bank. Organizacije združenega dela bi morale pripraviti dolgoročne proizvodne programe, jih ponuditi občanom in odnose urediti na dohodkovnih osnovah. Tako bi zniževali proizvodne stroške v organizacijah združenega dela, povečali možnosti zaposlovanja in ne nazadnje tudi menjavo s tujino.

DOSEDANJI USPEHI — POROK ZA NADALJNJI RAZVOJ

Uspehi, ki ste jih dosegli v celotnem povojnem razvoju vašega območja, nekdanj enega najsiromašnejših v Sloveniji, in velike možnosti, ki jih imate v razvoju, so poroki vaše perspektive za nadaljnji družbenoeko-

nomski razvoj. Zaupati morate v lastne moči in v stoletjih dokazano sposobnost Ribničana, da premaga vse probleme, s katerimi se srečuje.

V prepričanju, da boste dobro gospodarili in samoupravljali tudi v prihodnje, vam ob 900-letnici Ribnice želim novih delovnih uspehov in sreče ter zadovoljstva v življenju.

Jubilej z močnimi kulturnimi poudarki

Dr. Matjaž Kmecl, predsednik republiškega komiteja za kulturo

Park kulturnikov v ribniškem gradu je ob koncu osrednje proslave, velike družbenopolitične manifestacije, oživil dr. Matjaž Kmecl, predsednik republiškega komiteja za kulturo. Ob vstopu v park kulturnikov je stiliziran vodnjak s stilizirano marmorno reto, v kateri je vklesano: Spominu pesnikov, pisateljev, likovnikov, znanstvenikov, politikov, organizatorjev in mecenov — domačinov in gostov, ki jih je rodila ali hranila, vedno pa navdihovala Ribniška dolina. Z vključitvijo vodnega curka, ki bo iz ribjih ust (riba še ni gotova) simbolično žuborel v vodnjak, je bil vodnjak in s tem celotni park kulturnikov oživiljen. Pred tem je dr. Kmecl povedal naslednje tehtne misli:

„Praznično se počutim ob tem zadnjem dejanju današnje slovesnosti. Veliki bližnji rojak Fran Levstik je pred sto leti trdil, da so kraji tod okrog srce slovenske samosvojesti in najčistejše slovenske misli in besede — meje so daleč in z njimi vse tuje. Narodnoosvobodilni boj je pokazal, da so tudi srce slovenskega ponosa. Če je tako, potem edinstveni ribniški Park kulturnikov ni le panteon in grobniški muzej, marveč je še mnogo bolj pomnik življenja, trdoživosti in izvirnosti naše kulture in naše volje po ustvar-

jalni svobodi. Torej je srce v srcu in kot tak veliko in pomembno naročilo za sedanjost in prihodnost.

Zdi se mi simbolično, da občina, ki v teh težavnih časih stoji na trdnih in zdravih gospodarskih nogah, slavi visoki rojstni dan svojega središča, starodavne in slavne Ribnice, s tako močnimi kulturnimi naglasi: z odpiranjem parka, s prelepo monografijo o svojih krajih in ljudeh, s kulturnimi prireditvami in koncerti. To kaže na neko globoko moralo, na kakršno tehnične in menežerske glave

DOMOVINA GOZDOV — LESA

Ribnica je domovina gozdov in lesa. Že tisočletja spremlja les človeka od njegovega spočetja do smrti. Lesena je zibelka ob njegovem rojstvu, lesena je bila miza javorova v kotu, na kateri je slonel očetov komolec, kadar je delil nauke svoji družini, lesena je rakev ob človekovi smrti. Lesena je bila ladja, s katero je Krištof Kolomb odkril Ameriko, lesene so Stradivarijeve gosli, iz katerih mojster izvabi najčudovitejšo melodijo, lesena je tudi oljka, ki že od nekdaj pomeni človeštvu simbol miru.

rade pozabljajo, kadar naš skupni voz zapelje v takšno ali drugačno stisko in je treba poiskati rešitev. V današnjem svetu brez sodobne tehnologije sicer ni nič, toda še manj gre brez človeka s srcem, znanjem in voljo, ki lahko tudi z golimi rokami premika gore, kakor pravi pesnik in kakor smo videli med zadnjo vojno in po njej. Kaj nam bodo še tako moderni stroji, če pa smo ob njih malodušni in mlačni, brez ustvarjalnega duha in volje, brez ponosa, da smo to, kar smo. — Prav to pa je v najširšem smislu kultura — mnogo bolj je, kakor vse tisto, kar v sestankarskem jeziku imenujemo „družbene dejavnosti“, ki jih potem tudi največkrat potiskamo in zapiramo v najrazličnejše institucije, namesto da bi v njih videli eno najbistvenejših sestavin vsega našega družbenega, tudi gospodarskega, in zasebnega življenja. Če naša družbena morala ne bo odvisna le od potrošnje, potem nas tudi nobena gospodarska kriza ne bo zlepa nagnala v malodušje. Čim bolj polne, močne in medsebojne skladne bodo osnovne sestavine našega družbenega obstajanja, manj ranljivi bomo. Ali, kakor bi rekel oče Cene iz Ribnice: — Človek je za več reči, ne kakor sveder za eno samo luknjo!

Park kulturnikov nas opozarja, da imamo pri tem tudi iz česa zajemati, da nam je na voljo velik kapital, ki so ga v tem duhu za naše današnje življenje naložili naši predniki od Gallusa do Prijatelja in Majde Šilčeve. Obenem pa govori izrecno in jasno, da ribniški delavec to zelo dobro ve: naša prizade-

vanja, da poiščemo poti iz sedanjih gospodarskih zagat, se ne smejo zožiti na golo kalkulacijo in tehnologijo, biti morajo široka in odprta mobilizacija vsega, kar zmoremo, vsega, kar je v našem človeku — in tega ni malo!

Če torej v Ribnici, ki s svojim gospodarstvom izvažata štirikrat več kot uvaža, ki ima delovne organizacije vrhunske izdelovalne in tržne prodornosti, praznujemo 900-letnico obstoja s tako poudarjenim odprtjem Parka kulturnikov, potem ta park glede na naše današnje razmere odpiramo v ravno pravišem času — pa čeprav ste ga snovali in delali 17 let! Z odprtjem se spominjamo velike ribniške, slovenske in jugoslovanske zgodovine; obenem pa je to dejanje tudi znamenje ali napoved naše trdne volje do nadaljevanja vsega najboljšega iz preteklosti — in končno znamenje, da je samo globoko kulturna družba tudi vsestransko uspešna družba.

Živela devetstoletnica Ribnice, živeli vsi, ki ste v ta park vložili svoje misli, roke in srce! Naj živi v kamnu in misli spomin na velike ribniške može in žene!”

OŽAGA

Ožaga je velika zidana peč, v kateri se žge ali peče lončena posoda. Kdo izmed otrok se je ne spominja z veseljem in tiho željo v srcu, da bi spet kje kmalu ožigali...? Nizka, lesena koliba, včasih tudi zidana kočica, je bila pol življenja vaških otrok. Samevala je ob cesti. Zunaj je bil poln kup črepinj, ostanki ubitih loncev. Ob steni znotraj so bile postavljene klopi, včasih tudi navaden lesen tram, kjer so posedali vaški očanci ob dolgih jesenskih in zimskih večerih. Pripovedovali so si novice iz vsega sveta. Tudi marsikatero pametno so včasih razdrli. Na sredi je bila zidana peč v obliki poloble, spodaj odprta, da je uhajal dim na prosto ali v dimnik, če je bil postavljen. Ob straneh je bilo dvoje žrel, kjer so gorela drva.

Dim se je valil iz peči. Tam so se videli črni lonci. Pokriti so bili s črepinjami. Lesena okna brez šip so tudi služila, da je dim našel pot ven. Zato hlo in zadušljivo je bilo v ožagi, dokler se niso privadili. Prijetno je dišalo po pečenem krompirju. Tu je včasih pol vasi peklo krompir. Jeseni so mali „frčki“ dajali v žrelo koruzo, ki je pokala, da je bilo kaj.

Ob steni so se sušila drva. Para je izpuhtevala iz njih in se mešala z dimom. Na ognju je tu pa tam cvrčalo iz mokrega polena.

Toplo je bilo v ožagi in prijetno. In toliko zanimivih reči se je izvedelo prav tu...

(Tone Trdan, iz črtice „Ožaga“)

REŠETO

Dopisujte v REŠETO — pričakujemo novice in prispevke tudi iz vašega kraja!

HRVATARJI

Kakor lastovke se vzdignejo jeseni in rojijo v daljnji svet za kruhom. Vse se vzdigne, kar ni prestaro, kar ni bilno in po vaseh ostanejo samo ženske, starci in otroci. Hrvatarji se razkropijo po daljnih šumah in njihove sekire pojo vso zimo. Kakor obsedeni so od dela. Sekire — plenkače žvenketajo ob tramih ob plapolajoči luči bakelj pozno v noč, žage cvilijo v lesu. Vse okrog je sneg, mraz in zima, srebrno se blešči led, v bisernem prahu se otresa ivje, a ti ljudje, naši ljudje, zamahujejo s svojimi silnimi rokami, da odmeva daleč v temno noč. Kakor megla jih obdaja sopara, ki se dviga iz njihovih razgretih teles, po prsah jim curi pot, a oči skeli od mraza... Kakor obsedeni so od dela, ne poznajo utrujenosti, ne pogrešajo počitka. Kakor reke spomladi jim nabuhnejo jeklene mišice in grizejo se v šumo, besni in divji. Hrast za hrastom zažvižga v zraku, hrešči, pada, svetlo in prazno postaja v stoletnih šumah...

Zofka Kvedrova v povesti „Hrvatariji“ o življenju ljudi v Loškem potoku).

PRAZNOVANJE 900— LETNICE

Skromno, toda prisrčno in dostojno

Čeprav je osrednje praznovanje ribniške 900-letnice že za nami, po svoje še vedno odmeva. Jubileja tudi še ni konec, saj smo že pred nekaj leti opredelili leto 1982 kot leto jubileja: osrednja družbenopolitična manifestacija 12. septembra je bila le vrhunec praznovanja.

Konec septembra sem na sejah vseh zborov skupščine občine Ribnica podal krajše poročilo o dotedanjih aktivnostih ob praznovanju, kar sem bil kot predsednik pripravljalnega odbora tudi dolžan. Skupščina je, molče kot še marsikaj drugega, poročilo sprejela. Prav je, da seznanimo tudi širšo javnost z osnovnimi značilnostmi sicer v glavnem že uresničenega programa praznovanja našega skupnega jubileja.

Skupščina občine Ribnica je pripravljalni odbor imenovala v letu 1979. Odbor je bil dokaj številčen, za lažje delo pa je imenoval vrsto komisij. Takšno delo je bilo potrebno, če smo hoteli uresničiti prvotni zelo obsežen in na mnoga področja segajoč program praznovanja.

Spričo vse hitrejših sprememb, problemov in težav na družbenoekonomskem področju je kmalu postalo jasno, da bomo morali naš program temeljito skrbeti. Tako smo se v odboru že v letu 1980 odločili za minimalni program, ki je obsegal predvsem dograditev parka kulturnikov in izdajo zbornika o preteklosti Ribnice. Finančno stran ureditve parka kulturnikov smo uredili z družbenim dogovorom z združenim delom, vprašljivo pa je vse do aprila letos ostajalo financiranje knjige. Uresničitev takega projekta ni majhna stvar: veliko lažje, enostavnejše

in cenejše je potem dajanje pripomb na opravljeno delo (vendar — to je že druga zgodba!). Danes se ocenjuje, da je zbornik Ribnica skozi stoletja po obsegu, vsebini, grafičnih rešitvah in če hočete tudi po ceni eno najkvalitetnejših in najlepših tovrstnih del, monografija, s kakršno se ne more postaviti skoraj noben bistveno večji in bogatejši kraj kot je Ribnica. Seveda ne gre, da bi se hvalil pripravljalni odbor sam: svoje so dovolj ostro in kritično rekli že številni predvsem domači kritiki in „kritiki“.

V odboru smo vso skrb za prvo monografije prepustili prof. Janezu Debeljaku, ki je nehvaležno del prevzel, opozarjajoč, da nam je ostalo izredno malo časa. V začetku decembra 1980 smo sklicali tudi širši posvet (okrog 35 vabljenih) tovarišev iz Ribnice in iz drugih krajev, ki naj bi tvorili jedro delovne skupine za pripravo poglavja v monografiji o NOB. Posveta so se udeležili vsega trije tovariši! Za področje NOB smo tedaj zadolžili Franceta Malešiča, ki je kasneje pritegnil k sodelovanju še brata Matijo, kateri je obdobje osvobodilnega boja v naših krajih v knjigi tudi obdelal.

Marsikdo od dobronamernih in „dobronamernih“ kritikov opravljenega dela bo (ali pa že je) dejal, zakaj nismo pritegnili

strokovnjakov — zgodovinarjev. Tudi to smo poskušali, vendar v povsod pa se je postavljalo vprašanje denarja, katerega, kot že rečeno, vse do aprila letos nismo imeli oziroma nismo vedeli, kako ga bomo zbrali in koliko ga sploh bo.

Knjiga je nastajala in nastala v pogojih, kakršne smo lahko v naših razmerah ustvarili. Lani smo tudi v Rešetu objavili razpis, s katerim smo javnost pozvali k sodelovanju: iskali smo kakršnekoli predloge za vsebinsko, predvsem pa slikovno dopolnjevanje monografije. Odziva ni bilo.

Hkrati s knjigo je rasel tudi park kulturnikov. Večji del parka je bil postavljen že lani pozno jeseni, ostalo pa letos zgodaj spomladi. Vsebinska parka kulturnikov — imena mož naše preteklosti in njihovi opisi — je bila pripravljena in na vseh forumih potrjena že pred poltridesetletjem, pa tudi v času od postavitve do uradne otvoritve je minilo najmanj po leta. Dobronamerne in ustvarjalne pripombe so bile vedno dobrodošle. Ni jih bilo.

Izdajo knjige in s tem financiranje večjega dela aktivnosti (razen parka kulturnikov) je omogočilo v glavnem naše združeno delo s predplačilom knjig. Povejmo, da sta samo Riko in Inles od naklade 7.600 odkupila 4.600 izvodov knjig s tem, da 1800 izvodov knjig s povzetki v ruskem, nemškem in angleškem jeziku v tem trenutku še ni dotiskanih.

V uvodu knjige piše, da našo posebno pozornost zasluži in zahteva obdobje osvobodilnega boja, obdobje, katerega bo potrebno v prihodnje še podrobneje in celoviteje, bolj študijsko obdelati, saj je to naš skupni dolg do več kot 600 za svobodo padlih občanov. Neprijetna so torej nekatera bolj ali manj glasna razmišljanja, da je bilo temu obdobju naše preteklosti posvečeno premalo skrb. Nasprotno, avtorji knjige celo zahtevajo in nakazujejo takšno pot za nadaljnje aktivnosti.

Jubilej Ribnice je bil proglašen kot jubilej celotne občine, slehernega kraja in občana, ne le Ribnice. Skozi vsa praznovanja vse leto smo ga povezovali z drugimi jubileji, 90-letnico Titovega rojstva, 40-letnico 1. zasedanja Avnoja, z dogodki, ki so bili zasnova za posamezna krajevna praznovanja, s kongresi zveze komunistov in drugih družbenopolitičnih organizacij, z vsem, kar pomeni in zagotavlja nadaljnjo krepitev naše skupnosti ter razvoj in

utrujanje socialistične samoupravne demokracije, delegatskega sistema in družbe. Glavne proslave so bile v poletnem času. Naj nekatere le naštejemo:

— prisrčen in zanimiv koncert mladinskega zbora in noneta Vitra 11. junija v domu JLA, (koncert pristnih domačih ribniških pesmi);

— praznovanja dneva borcev in dneva vstaje v posameznih krajih;

— praznovanje 110-letnice gasilstva v Dolenji vasi v avgustu;

— sedmi tradicionalni sejem suhe robe in lončarstva 5. septembra, ki je privabil v Ribnico 20 do 30.000 ljudi;

— osrednja proslava 900-letnice 12. septembra, ki je široko odjeknila tudi v slovenskem prostoru;

— izredno kvaliteten koncert noneta Vitra pri Novi Štiti 10. septembra, z nastopom zakoncev Trlep, ki sta prikazala vrsto preprostih ljudskih glasbil;

— osrednja slovenska in jugoslovanska gasilska manifestacija 25. in 26. septembra v Ribnici.

Še več drugih prireditev je bilo, vendar ne kaže vsega naštevati. Res pa je, da je bil v tistih dneh lahko vsak Ribničan ponosen na to, da je Ribničan. Tako lepo, veličastno in prijetno je bilo. Odmevajoče daleč izven občine. Svojski uvod v jubilejno leto je bil skupni občinski stenski koledar. Zdaj je pred izidom podoben koledar za leto 1983.

Ribnica je dobila pred praznovanjem nove ribniške zastave, okrasne transparente, serijo devetih razglednic in jeseni lep turistično-gospodarski prospekt.

Kiparska galerija v gradu je od letos bogatejša za tri nove skulpture, kulturna skupnost pa je lastnik šestih novih likovnih upodobitev ribniške krajine, ki so izobešene v zdravstvenem domu. Iz vsakoletnih likovnih srečanj od umetnikov podarjena dela kulturna skupnost za stalno razstavi v kraju, kjer bodo lahko najbolj vzgojno vplivala: v šolah v Ribnici, v Sodražici, v Loškem potoku in letos tudi v zdravstvenem domu.

Do konca leta bo izšla še posebna številka Kronike, časopisa slovenskega zgodovinskega društva, ki bo v celoti posvečena Ribnici. Ribnica izdajo tega dela sofinancira.

Lahko rečem, da je odbor za pripravo praznovanja jubileja

(Nadaljevanje na 6. str.)

(Nadaljevanje s 5. str.)

Ribnice doslej svoje delo uspešno opravil — primerno času in možnostim. Veliko truda in časa je bilo vloženega v vse to in vsi smo delali z voljo, zavedajoč se, da delamo za skupnost, za našo Ribnico.

Posebej je treba poudariti izredno prizadevnost in velik prispevek za pripravo in izvedbo praznovanja prof. Janezu Debeljaku, kateremu je to pravzaprav doslej tudi prva javna zahvala za trud.

Na koncu še to: posebno priznanje gre pri vsem tem

našim delovnim ljudem in občanom, vsem, ki so bili vedno pripravljeni podpreti vsako akcijo, ki niso pomoči nikdar odrekli. Brez izrednega prispevka naših delavcev in združenega dela bi vse to še težje uresničili.

Najlepše darilo 900-letnici

naše Ribnice pa je v tem trenutku uspešnost našega združenega dela. Poslovni rezultati skozi vse leto so ugodni in tako naj bo tudi v prihodnje. Ne le za Ribnico, tudi za širšo skupnost, za vso našo družbo.

F. GRIVEC

GOSPODARSTVO V DEVETIH MESECIH

Še vedno uspešno, vendar...

Ribniško gospodarstvo v letošnjih devetih mesecih ne izkazuje izgub, rezultati pa so slabši kot ob polletju. Tako je bil porast dohodka ob polletju v primerjavi z enakim obdobjem lani še 33 odst., ob devetih mesecih 24 odst., akumulacija je bila ob polletju v porastu še za 10 odst., sedaj je v izpadu za 11,3 odst., sredstva za reprodukcijo pa so bila ob polletju večja še za 32 odst., ob devetih mesecih pa le še za 12,4 odst. Hiter padec poslovnih rezultatov je zaskrbljujoč: gospodarnost se je poslabšala za 2 odst., donosnost (dohodek v primerjavi s povprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi) za 15,4 odst., reproduktivna sposobnost za 23 odst., hkrati pa se je dohodek na zaposlenega povečal le za 18 odst. Navedene rasti in padci so doseženi s povprečno 6 odst. več zaposlenimi, kar predstavlja 173 novo zaposlenih delavcev.

Celotni prihodek je dosežen v višini 5.433 milijonov din, kar je za tretjino več kot pred enim letom. Dohodek je zaradi hitrejši rasti porabljenih sredstev večji za 24 odst., realneje pa je primerjati „primerljivi dohodek“, ki vključuje tudi amortizacijo, le-ta je v porastu za 29 odst., ter znaša 1.308 milij. din.

Delitev dohodka ni v skladu z resolucijsko politiko, saj je gospodarstvo namenilo za financiranje skupnih družbenih potreb iz dohodka in čistega dohodka za 35 odst. več sredstev (220 milij. din), za splošne družbene potrebe 65 odst. več (25 milij. din), za razširitev materialne osnove dela za 18 odst. manj, kar je le 155 milij. din. Da je problem likvidnosti pereč in da le-to rešujejo delovne organizacije s krediti, nam pove tudi višina obresti, ki znaša 98 milij. din in je skoraj enkrat večja kot lani. Razporejena sredstva za osebne dohodke so se povečala za 35 odst., kar je več kot primerljivi dohodek, vendar pa bo potre-

bno za njihovo upravičenost analizirati tudi izvozne dosežke.

Res, da je rast celotnega prihodka, dohodka, zaposlenosti še vedno nad republiško rastjo, pa vendar moramo biti zaskrbljeni nad poslovanjem posameznih organizacij. Nekatere delovne organizacije, med njimi z večjim procentom RIKO in ITPP, še vedno dvigujejo občinsko poprečje, medtem ko je INLES, še posebno s posameznimi TOZD (Loški potok, Sodražica) v pretežni meri prispeval k nižjim poslovnim rezultatom v občini. Problemi, s katerimi se srečuje delovna organizacija Inles, so vse bolj zaskrbljujoči. Poleg obveznih zimskih zalog se vse bolj kopičijo zaloge gotovih izdelkov, plačila kupcev kasnijo, likvidnost pa je vse bolj pereča.

Na področju kmetijstva se ugotavljajo visoke rasti dohodka, čistega dohodka, sredstev za razširitev materialne osnove dela, vendar je potrebno poudariti, da to ni odraz ugodnega stanja v tej panogi, pač pa porasta prometa v „suhi robi“. Podatki o odkupu mleka in živine kažejo na močno nedoseganje planskih predvidevanj, kar se odraža tudi v slabši preskrbljenosti prebivalstva z mesom, zaradi česar so bili uvedeni tudi določeni ukrepi (premijs).

V družbenem sektorju gozdarstva je plan poseka in spravila lesa presežen, medtem ko je v privatnem sektorju močno pod planom.

Izvoz je svetla točka v poslovanju ribniškega gospodarstva. Z vrednostjo 974 milij. din je porastel za 114 odst. in predstavlja že več kot 95 odst. letnega plana. Tudi konvertibilni izvoz, ki je porastel za 97 odst. (vrednost 322 milij. din), pokriva uvoz za več kot dvakrat. Uvoz je porastel le za 7 odst. in predstavlja 54 odst. planiranega do konca leta. Da pa bo slika poprečij realnejša, moramo povedati, da RIKO in

EUROTRANS ustvarita 87 odst. celotnega izvoza in 68 odst. celotnega konvertibilnega izvoza.

Še vedno pozitivno poslovanje vseh delovnih organizacij, izvozni dosežki ter sposobnost našega gospodarstva, da še lahko zaposluje naravni priliv prebivalstva, nas ne smejo uspavati.

Poslovni rezultati se zaradi izredno težkih pogojev poslovanja in zaradi težav v lesni

industriji dokaj hitro poslabšujejo. Vse to pa nam narekuje, da z večjo zavzetostjo iščemo notranje rezerve v disciplini na vseh ravneh, da gremo smelše v modernizacijo produkcijskih sredstev, tehnologije in organizacije dela in da uberemo hitrejši korake pri iskanju dopolnilnih in nadomestnih proizvodnih programov.

ALOJZIJA ZAKRAJŠEK,
dipl. oec.

Ob velikem slovenskem in jugoslovanskem gasilskem zborovanju v Ribnici 25. in 26. septembra je bilo tudi pionirsko in mladinsko tekmovanje v gasilskih veččinah ter mladinski kviz na temo požarne obrambe. Na sliki — mladi tekmovalci med kvizom v domu JLA 25. sept.

STRATEŠKA USMERITEV:

PRIDELATI ČIM VEČ HRANE

Potrošniška mrzlica — odnos zavesti. Mesa je dovolj. Pomembna vloga potrošniških svetov. Osnovno protislovje sodobnega sveta — prepad med razvitimi in nerazvitimi

Ljudje v posameznih krajih Ribniške doline so svojčas imeli posebne, šaljive ali zbadljive vzdevke, iz katerih je poleg hudomušnosti vela tudi določena krajevna značilnost. Prebivalce Ribnice so okoličani npr. imenovali „ribniške župce“. Zakaj? Vsaka vas je nekoč imela svojega pastirja, ki je čez leto pasel njihovo živino, za delo pa je imel zgovorjeno določeno plačilo — hrano, obleko, morda še kak priboljšek. Pravijo, da je bil ribniški pastir v primerjavi z ostalimi bolj gosposki in si je za

hrano zgovoril vsak dan juho. Ker je bil na skrbi vseh gospodarjev, so mu morali tudi vsi skupaj zagotoviti zgovorjeno „župco“. Ribničani so zložili denar, kupili govejo kost in iz nje kuhali za svojega pastirja juho. Od tod zbadljivo ime „ribniške župce.“ Zadnje mesece vsi občutimo veliko pomanjkanje mesa. Bo treba spet skupaj kupiti kost za vsakdanjo „župco“?

Sedaj pa šalo na stran. Rad bi zapisal kaj o vprašanih preskrbe, o problemih in težavah,

o našem odnosu do tega, pa tudi nekaj značilnih podatkov, ki kažejo podobo sodobnega sveta.

Ne le zadnje mesece, vsa zadnja leta se občasno srečujemo s pomanjkanjem najrazličnejših življenjskih potrebščin. V takih trenutkih se raje bolj kot manj razplamtijo naše človeške strasti, naša pogoltnost in brezobzirnost, ki z izkazovanjem dejanskih potreb po določeni dobri nimajo nobene zveze. Prej nasprotno: dokazujejo skrajno sebičnost, lakomnost, nespoštovanje. Stvari in pojave imenujemo boljše potrošniška mrzliza.

O pojavih potrošniške mrzlice, o razmišljanjih — „Zmanjkalo bo, kupimo!“ smo v Rešetu pisali že pred dvema letoma. Od tedaj so pojavi dobili le še večje razsežnosti, saj se s pomanjkanjem vedno novih artiklov ali s podražitvami stalno širi področje, na katerem veselo uspeva in se razvija nevarni virus potrošniške mrzlice. Pred letom ali dvema je bilo največ težav s pralnimi praški, kavo, pa s toaletnim papirjem, oljem, sladkorjem. Pa vendar — trgovci nam lahko povedo, da smo v Ribnici letos prodali za dobrih 30 odstotkov več pralnih praškov kot prejšnje leto, pa še vedno jadikujemo, da ga ni. Kje je potem? Podrbeno je gotovo s sladkorjem, pa z oljem in še s čim. Podroben pregled domačih „skladišč“ bi gotovo pokazal zanimivo podobo — podobo izredno dobre založenosti posameznih občanov z vsem, kar nujno potrebujejo, pa tudi s tistim, česar morda tako nujno ne rabijo. Kupili pa smo vseeno, saj bo zmanjkalo, se podražilo...

Pravi šok smo doživljali ob jesenski bencinski „krizi“, posebej v obdobju neposredno pred boni. Tudi tu so si mnogi ustvarjali neverjetne zaloge, prave male bencinske servise. Koliko delovnega časa je šlo zaradi tega v nič se niti ne splača računati, ker bi bili rezultati zanesljivo šokantni. Problemi okrog preskrbe s plinom? Vidimo jih, poznamo. Spet vrste, izguba dragocenega delovnega in prostega časa. Kdo čaka v vrsti zaradi resnične potrebe, kdo zaradi dopolnitve zaloga?

Meso in mesna kriza. Zgodba, ki smo jo kot moto zapisali v uvodu, zgodba o ribniški župci. Žalosten pogled je bil na prazne mesnice, na mesarje, ki so prodajali kruh ali skladali stekleno embalažo. Meso naše vsakdanje...

Predsedniku komiteja za gospodarstvo in podpredsedniku izvršnega sveta skupščine občine

inž. Petru Levsteku smo zastavili vprašanje o problemih preskrbe v občini, še posebej preskrbe z mesom in mesnimi izdelki. Odgovoril je naslednje:

Tudi v občini Ribnica se v zadnjem času pojavlja občasno pomanjkanje nekaterih prehrabnih in drugih artiklov. Zlasti je kritična preskrba s plinom ter mesom. Pri oskrbi s plinom in ostalimi artikli široke potrošnje so delovne organizacije, ki te artikle prodajajo, z omejevanjem količin, ki jih lahko dobi posamezen kupec, omogočile, da je v okviru razpoložljivih količin to blago dobilo čim več občanov. **Pri tem bodo morali v bodoče večjo vlogo odigrati sveti potrošnikov pri posameznih krajevnih skupnostih**, kjer bodo le na ta način dobili najnujnejše artikle tisti, ki jih res nujno potrebujejo. To velja zlasti za oskrbo s plinom, v kolikor se ta ne bo v celoti normalizirala.

Pri preskrbi z mesom je situacija bistveno drugačna, saj bi proizvodnja govejega mesa v naši občini lahko pokrila naše potrebe. Po ugotovitvah pospeševalne službe KZ Ribnica reja klavne govede v naši občini ne nazaduje, pač pa je opazen večji interes za privezovanje telet. Tako v zadnjih mesecih ponudba telet, primernih za nadaljnjo rejo, ne pokriva povpraševanja. Iz tega lahko sklepamo, da se večina telet vhlavi že v matičnih čredah. Nižje odkupne cene od cen, ki jo za mlade pitane živali dosegajo rejci v drugih območjih oz. sosednji republiki, so povzročile, da so rejci že spitate živali zadrževali v hlevih. Prav to pa je bil glavni vzrok, da je bila oskrba z govejim mesom izredno kritična.

Popolnoma enaka je situacija pri preskrbi s svinjskim mesom, saj maloprodajne cene ne pokrivajo cen, ki jih klavnice plačujejo pitališčem za spitate prašiče. Da bi preskrbo vsaj do neke mere normalizirali in hkrati omogočili na izpraznjena stojišča v hlevih privez mladih živali, je bil na skladu za intervencije v kmetijstvu in porabi hrane pri SO/Ribnica sprejet sklep o uvedbi dodatne premije za mlado pitano govedo v višini 20,00 din za kg žive teže. Na ta način naj bi pokrili negativne razlike pri pitanju živali ter s tem pospešili oddajo živali v zakol. Dodatne premije plačujemo od 20. oktobra 1982 dalje.

Pred izvedbo dodatne premije je bil tedenski odkup na območju naše občine 5 do 10 glav govedi in to pretežno sta-

rejše klavne govede, primerne predvsem za predelavo. V času po uveljavitvi dodatnih premij pa je bilo v celoti odkupljenih 43 glav, predvsem mlade pitane živine. Od tega je do 6. novembra prišlo v naše mesnice 23 glav, kar bi ob normalni potrošnji moralo zadostovati za normalno preskrbo.

Da bi hkrati zagotovili tudi preskrbo s svinjskim mesom, smo iz sredstev občinskega proračuna zagotovili potrebna sredstva za pokrivanje razlik, nastalih pri neusklajenih cenah spitanih prašičev in svinjskega mesa. Tako bo do konca leta na območju občine Ribnica zagotovljenih 4.000 kg svinjskega mesa mesečno. V to količino ni všteto svinjsko meso, ki ga prejemo delovne organizacije za preskrbo svojih obratov družbene prehrane.

V marsičem gre za pomembna razvojna vprašanja, za globalno usmeritev, za boj za pridobivanje hrane in seveda ustrezna razmerja cen na tem področju. Ne samo mi, ves svet se vedno bolj srečuje s problemi prehrane. Že sedaj bijemo oster boj za čim boljše letine, za čim več obdelane in kvalitetno izkoriščene zemlje. Jutri bo to še večja potreba. Hrana bi lahko bila naša deviza, s hrano bi lahko devize zaslužili, ne da jih zanjo dajemo. Pravijo, da je Jugoslavija glede na naravne danosti sposobna pridelati hrane za 50 in celo več milijonov ljudi. Nas je 22 milijonov, pa še moremo včasih hrano uvažati...

UNICEF, organizacija OZN za pomoč otrokom, v shrbljivem poročilu piše, da je vsak dan v letu 1981 umrlo po svetu 40.000 otrok. Običajno so to najšibkejši izmed sto milijonov otrok v deželah v razvoju, ki so vedno lačni. Letos naj bi po svetu zaradi lakote umrlo okrog 17 milijonov otrok!

Najresnejši in najtežji problem današnjega sveta je vsekakor prepad med industrijsko razvitimi državami in državami v razvoju. V industrijsko razvitih državah živi približno ena četrtnina svetovnega prebivalstva. Te države pa imajo štiri petine svetovnega dohodka. Preko 90 odstotkov svetovne industrije je v industrijsko razvitih državah, v državah v razvoju, kjer sicer živi 3/4 svetovnega prebivalstva, pa le 10 odstotkov svetovne industrije!

Na svetu živi danes okrog 4,3 milijarde ljudi. Vsakih pet dni se svetovno prebivalstvo poveča

za en milijon in če bo šlo tako naprej, bo leta 2000 živelo šest do 6,5 milijarde ljudi. Od svetovnega prirastka prebivalstva odpade 9/10 na države v razvoju. Samo Kitajska po letošnjem številu šteje že nad milijardo prebivalcev.

S kakšnimi prehrabnimi problemi se bo svet srečeval leta 2000, če se bodo demografske napovedi uresničile, posebno še, če bo največji del tega prebivalstva v najrevnejših državah oziroma državah v razvoju!

Kako organizirati, kako sploh doseči pravilno in pravično pomoč razvitih revnim? Danes ves svet že porabi, pravijo, dobrih 600 milijard dolarjev za oborožitev letno. Dva milijona dolarjev vsako minuto! Vsa pomoč, ki jo industrijsko razvite države danes dajejo državam v razvoju, pa znaša okrog ali nekaj nad 20 milijard dolarjev letno, pa še precejšen del te pomoči marsikje porabijo — za oborožitev!

Proizvodnja hrane se je v državah v razvoju sicer povečevala v letih 1950–75 za 2,5 odstotka letno. Toda zahteve po hrani so se v tem obdobju povečevale letno za 3 odstotke! Posledica — države v razvoju so morale, kljub večji proizvodnji, uvažati vse več hrane. V petdesetih letih je bil uvoz hrane sorazmerno majhen, toda že v letu 1960 je uvoz žitaric znašal 20 milijonov ton. Države v razvoju so leta 1979 uvozile že 80 milijonov ton žitaric, po sedanjih predvidevanjih pa naj bi leta 1990 morale uvažati že 145 milijonov ton. Od tega resnično ogromnega uvoza žitaric bi okrog 80 milijonov ton odpadlo na najbolj revne države Afrike in Azije.

Usmeritev sodobnega sveta mora biti torej jasna: čim več hrane. Za to pa je potrebno več energije, večja proizvodnja, višji izobrazbeni nivo ljudi in več znanja, in seveda tudi takšni odnosi v svetu, ki bodo omogočali sodelovanje, razumevanje in medsebojno spoštovanje.

Hrana torej, čim več hrane, tako za bogate kot revne, razvite in nerazvite, svetovni sever in jug. In pa takšno pomoč nerazvitim, da se bodo lahko človeka vredno razvijali.

Nemajhno vlogo pri tem imamo tudi mi. Kot država in kot posamezniki. Danes in jutri in vedno.

F. GRIVEC

Ustanovljena interesna skupnost za ceste

Ob koncu leta 1981 sprejeti zakon o javnih cestah (Ur. list SRS, št. 38/81) terja temeljito reorganizacijo cestnega gospodarstva v naši republiki in s tem tudi v naši občini. Bistvena novost, ki jo je prinesel ta zakon, je da so javne ceste osnovna sredstva temeljnih organizacij združenega dela, ki opravljajo dejavnost vzdrževanja in varstva cest, na katerih delavci v teh organizacijah uresničujejo svoje pravice, obveznosti in odgovornosti, kot se samoupravno dogovorijo z uporabniki cest v samoupravnih interesnih skupnostih za ceste. Zakon določa ustanovitev samoupravnih interesnih skupnosti za ceste tako na nivoju občine kot tudi republike in to zaradi zagotovitve trajnega in kakovostnega vzdrževanja in varstva javnih cest, potem zagotovitve enotnosti cestnega omrežja, zaradi uveljavljanja posebnega družbenega interesa pri gospodarjenju s cestami, zaradi združevanja sredstev in določanja namena njihove uporabe, določanja pogojev in načina opravljanja dejavnosti vzdrževanja in varstva cest, zadovoljevanja osebnih in skupnih potreb in interesov, usklajevanja potreb z možnostmi ter urejanja medsebojnih razmerij, pravic in odgovornosti pri gospodarjenju s temi cestami.

V naši občini smo pričeli uveljavljati zakon o cestah, kot je bilo v samem zakonu zahtevano, takoj po njegovem sprejetju. Izvršni svet skupščine občine je že februarja 1982 imenoval iniciativni odbor za ustanovitev samoupravne interesne skupnosti za ceste občine Ribnica z nalogo, da pripravi potrebne analize, strokovna gradiva in opravi druge aktivnosti, da se interesna skupnost ustanovi.

Iniciativni odbor se je sestel kmalu po imenovanju. Takoj je ugotovil, da v naši občini ne bo bistvenih problemov za ustanovitev skupnosti, saj se ta dejavnost dokaj uspešno odvija že v komunalni skupnosti. Zato se je iniciativni odbor posvetil predvsem uresnitvi dolgoletne pobude občanov o zamenjavi izvajalca vzdrževanja magistralnih in regionalnih cest, ki potekajo skozi našo občino. Namesto Cestnega podjetja Novo mesto naj bi bilo izvajalec Cestno podjetje Ljubljana. Za to zamenjavo obstaja vrsta tehničnih argumentov. Naša občina je namreč z novomeško regijo na raznih področjih gospodarskega in družbenopolitičnega življenja zelo malo povezana, medtem ko velja za povezanost z ljubljansko regijo prav nasprotno. Drugi razlog pa je ta, da zaradi oddaljenosti s Cestnim podjetjem Novo mesto ni bilo praktično nobenega ožjega sodelovanja, hkrati pa je bilo sodelovanje s Cestnim podjetjem Ljubljana vrsto let zelo uspešno. Ta delovna organizacija je v preteklem obdobju dokaj uspešno nastopala kot izvajalec rekonstrukcij in modernizacij občinskih in tudi regionalnih cest. Iniciativni odbor je zadolžil vodstvo občine, da opravi razgovore s predstavniki obeh delovnih organizacij, na prvi na-

vajalca. V zvezi s tem je bila na SOZD Združena Cestne podjetja Slovenije poslana pismena zahteva. Iniciativni odbor je na tej seji izoblikoval dokončen predlog samoupravnega sporazuma o ustanovitvi skupnosti in ga ustanoviteljem poslal v razpravo in sprejem.

V zvezi s pisno zahtevo o zamenjavi izvajalca je SOZD Združena cestna podjetja Slovenije predlagala sestanek, ki so se ga udeležili predstavniki SOZD, vodstva občine in predstavniki iniciativnega odbora. Predstavniki SOZD so se na tem sestanku sicer strinjali z našo zahtevo, vendar so apelirali na predstavnike naše občine, da se ta zahteva še ne bi takoj uresničila, ker bi bil postopek dolgotrajen. Zakon o javnih cestah je nareč že v enem izmed členov določil, da organizacije združenega dela za vzdrževanje cest prevzemajo magistralne in regionalne ceste, ki jih vzdržujejo do uveljavitve tega zakona, med svoja osnovna sredstva že s 1. 1. 1982, kar je bilo tudi že izvedeno. Prenos teh osnovnih sredstev na drugega izvajalca pa zahteva poseben postopek. Ta postopek bi v našem primeru odložil ustanovitev Samoupravne interesne skupnosti za ceste občine Ribnica in v zvezi s tem ustanovitev samoupravne inte-

resne skupnosti za ceste SR Slovenije, saj je za ustanovitev le-te potrebna ustanovitev vseh skupnosti v občinah. Rok za ustanovitev pa je do konca decembra 1982.

O gornjem je bil iniciativni odbor seznanjen na svoji tretji seji. Strinjal se je, da zahteva o zamenjavi izvajalca začasno miruje in to v glavnem zaradi tega, da zaradi naše občine ne bi nastali zapleti pri ustanavljanju republiške skupnosti za ceste.

Od Cestnega podjetja Novo mesto, ki bo zaenkrat še ostalo izvajalec vzdrževanja in varstva cest v naši občini, pa je odvisno, ali bomo s postopkom zamenjave nadaljevali ali pa nas bo z boljšo kvaliteto svojega dela prepričalo, da bomo zahtevo dokončno opustili. Na tej seji je iniciativni odbor obravnaval tudi gradivo, ki ga je pripravil za ustanovno sejo skupščine samoupravne interesne skupnosti za ceste občine Ribnica, sprejel statutarni sklep o delegiranju delegatov za ustanovno sejo skupščine in razposlal gradivo. Delegati bodo na ustanovni seji obravnavali med drugim tudi poročilo o delu iniciativnega odbora, le-tega ocenili, odbor pa razrešili.

JOŽE MIHELIC

Delavska godba iz Ribnice se vedno bolj uveljavlja. Tudi številčno se je že močno okrepila, pa še bo treba iskati novih članov, predvsem med mladimi. Godbeniki so se letos izkazali na številnih proslavah, posvečenih 900-letnici Ribnice. Posebej dopadljiv je bil njihov promenade koncert septembra pred Zadržnim domom, ko je bil v Ribnici velik jugoslovanski gasilski zbor. Prvič se je predstavil tudi mladi kapelnik, domačin Bojan Oražem.

Priznanje mednarodnemu sodelovanju

Vsakoletni mednarodni zagrebški velesejem je za naše gospodarstvo posebna spodbuda in tudi izziv ter poziv. Odpira vedno nove možnosti na tujih tržiščih in le kar najboljše izkoristiti jih je treba.

Ob letošnjem jesenskem velesejmu je z več tujimi predstavniki časopis Delo pripravil posebno anketo o možnostih, problemih in težavah na področju gospodarskih stikov. Anketa je bila objavljena v Sobotni prilogi Dela 25. septembra.

Guenther Hirsch, vodja prodaje pri avstrijskem koncernu Klinger je dal, poleg nekaterih kritičnih pripomb na račun sodelovanja z jugoslovanskim gospodarstvom, zelo laskavo mnenje o dolgoletnem uspešnem sodelovanju z našo delovno organizacijo ITPP. Citiramo del njegovega razmišljanja:

„Vsekakor je naš poglavitni interes v Jugoslaviji utrditi dolgoročno sodelovanje. Lani smo pri vas prodali za okrog 20 milijonov šilingov blaga, kar je nekaj med tremi in štirimi odstotki celotne Klingerjeve lanske prodaje.

Kaj bi Klinger še lahko kupil v Jugoslaviji? Vse, kar sodi med polizdelke za njegov proizvodni program. Tipičen primer dobrega sodelovanja med Klingerjem in tujim podjetjem so odnosi z ITPP iz Ribnice, ki dobavlja Klingerju praktično vse žično pletivo, potrebno za proizvodnjo armiranih tesnil. Ribniški izdelki so med najbolj kakovostnimi v svetu in sodelovanje teče brez problemov: oni izvažajo žično pletivo, za del tako pridobljenih deviz pa uvažajo našo opremo. Da bi utrdili položaj na vašem trgu, se z nekaterimi vašimi izdelovalci dogovarjamo o „višjih“ oblikah sodelovanja, vendar bi bilo o podrobnostih in imenih za zdaj še prekmalu govoriti. Nočemo stvari publicirati, preden ne bomo z gotovostjo vedeli, ali bo sodelovanje uspešno steklo.“

Kako je z ogrevanjem na trgu Veljka Vlahovića v Ribnici

Kmalu bo nastopila nova kurilna sezona, ko bo potrebno ogrevati stanovanjske prostore ne samo na Trgu Veljka Vlahovića v Ribnici, ampak tudi na Prijateljevem trgu, v Sodražici in drugod, kjer so strnjena urbana naselja in so stanovalci odvisni od ogrevanja prek centralne toplotne v napelju. Ta problem se je reševal preko sveta naselja oziroma prek kurilnega odbora, ki sta si maksimalno prizadevala, tako da sta pridobila za vsako kurilno sezono kurjača (volonterja) in nabavljala gorivo. Vedeti je treba, da je samo na Trgu Veljka Vlahovića preko 1200 stanovalcev, ki želijo biti v toplem čez zimo.

Na pobudo predsednika sveta naselja Danijela Josića se je 28. 9. 1982 sestal na samoupravni stanovanjski skupnosti občine Ribnica odbor, ki naj bi dokončno rešil vprašanje ogrevanja, tako da bi kurjenje prevzela delovna organizacija „Komunala“ Ribnica. Na sestanek je bil povabljen tudi direktor te delovne organizacije Jože Ilc. Vedeti je treba, da so bila v kotlarno oz. toplotno postajo

vložena ogromna družbena sredstva, da je toplotna zavarovana in da jo lahko upravlja le delavec, ki je temu delu vešč, ima določeno kvalifikacijo in izpit za upravljanje centralnega ogrevanja. Ni mogoče več dopuščati, da upravljajo toplotno postajo nekvalificirani ljudje, ki nimajo nikjer napisane odgovornosti za vzdrževanje in upravljanje z družbenim premoženjem.

Na sestanku so se dogovorili, da bo delovna organizacija „Komunala“ prevzela skrb za ogrevanje, saj ima za to tudi strokovno usposobljenega delavca, vendar pa mora poprej o tem sklepati delavski svet oz. samoupravni organi in dati svoj pristanek. Jože Ilc je bil zadovoljen, da to uredi s samoupravnimi organi.

Delovna organizacija „Komunala“ bo naredila izračun stroškov kurjave, vzdrževanja in amortizacije centralne ogrevalne naprave kot tudi potrebnega goriva za celotno zimo. Še vedno naj bi stroške za ogrevanje pobirali hišni sveti, sredstva pa bi odvajali na poseben račun pri delovni organiza-

ciji „Komunala“. Verjetno bo izračun pokazal nekoliko večje stroške kot doslej, saj bo treba kurjača plačevati vse leto, stroški kurjave pa se bodo prav tako delili na 12 delov; to pomeni, da bomo izven kurilne sezone plačevali akontacije, poračun pa bo na koncu kurilne sezone, ko bo treba obračunati razlike.

Od hišnih svetov bo odvisno, kako se bomo greti. Največja odgovornost odpade prav gotovo na stanovalce, ki naj plačujejo redno mesečne akontacije. Pri tem je opozoriti, da bo delovna organizacija „Komunala“ izterjevala kontacije za ogrevanje, če bo potrebno, tudi preko sodišča. Upamo, da takih primerov ne bo in da se vsi stanovalci zavedamo, da ne more nihče živeti na račun drugega oz. tistih, ki redno poravnajo svoje obveznosti. Pri tem

je opozoriti tudi na določilo zakona o stanovanjskem gospodarstvu, ki pravi, da je nosilec stanovanjske pravice dolžan poravnati svoje obveznosti do družbe v rokih, ki so samoupravno dogovorjeni, sicer pa je plačnik tisti, ki je stanovanje dodelil stanovalcu. Kako bo delovna organizacija ali tisti, ki je stanovanje dodelil, izterjal dolžni znesek, je določeno z istim zakonom (sodna izterjava).

Za konec še to: naj ne bo nikogar, ki ne bi redno plačeval svojih obveznosti, saj je v interesu vsakogar, da živi na toplem, posebno še v takih ostrih zimah, kot so zadnja leta. Za vse informacije se lahko obračate na predsednika sveta naselja Danijela Josića, Ljubomira Vučkovića na SSS ali direktorja DO „Komunala“ Jožeta Ilca.

ANDREJ TOMŠIČ

Za 900-letnico tudi polharji

V občini Ribnica delujeta dve polharski društvi: Lipovec-Makoša in Ribnica. V obeh so člani zelo aktivni. Imajo redne občne zборе, in seje upravnega in nadzornega odbora. Obe društvi sta povezani s sosednjimi polharskimi društvi „KRIM“ z Iga in z „JAVORJEM“ iz Loža.

Za 900-letnico Ribnice so pri pravili polharsko razstavo, ki naj spominja, kako se je moral nekoč boriti mali človek oziroma tedanji tlačan za skromno preživljanje, hkrati pa naj mlajšim govori o tem da je bil poljski lov dolga stoletja pomemben vir prehrane in dodatnega zaslužka.

Danes spada tudi poljski lov pod lovski zakon, ki

dovoljuje loviti polhe vsako leto od 25. septembra do 1. novembra. Nadzor za izvrševanje navedenega zakona morajo opravljati vsi člani polharskega društva, lovci in gozdarji.

Vsem tistim, ki ne bodo spoštovali predpisanega roka po lovskem zakonu, bo sodnik za prekrške odmeril primerno kazen in prepoved poljskega lova.

Če bo letošnji poljski lov ugoden in se ne bo pojavila steklina, bomo povabili tudi Slovenski oktet za proslavo 10-letnice razvitja polharskega prapora katerega nam je podaril Slovenski oktet leta 1972.

ANTON ŠOBAR

RIBNICA 900 LET

Velik pomen Ribniške čete

23. oktobra 1982 je organizacija ZZB NOV Ribnica odkrila spominsko obeležje na kraju, kjer je taborila četa Notranjskega odreda. V njej so bili pretežno fantje, dekleta in moške iz Ribnice in okolice, nekaj pa tudi iz drugih krajev Slovenije.

V četi je bilo okrog 80 borcev, od katerih je živih še 23, na odkritje v bivši tabor pa jih je prišlo 16.

Predsednik OO ZZB NOV Ribnica je pozdravil vse prisotne na proslavi in med drugim dejal:

„Četa je bila po svojem značaju odgovorna, da okupatorju dokaže, da ne more uničiti ljudi, ki želijo braniti svojo domovino, ki se želijo boriti za svobodo. Bila je to teritorialna četa, podobna današnjim enotam TO zato je prav, da smo se z OŠTO dogovorili, da obeležje prevzamemo v svoje varstvo prav pripadniki TO, obenem naj bi bil kraj, kjer je četa večkrat taborila, večkrat obiskan. Kraj naj bi bil mladi generaciji tudi učilnica, kjer bi se čili, kako je treba domovino braniti pred okupatorjem.“

V nadaljevanju pa je bivši komisar čete Vinko KNOL dejal:

„Na plošči, ki jo danes odkrijamo, piše, da je pred dobrimi 40 leti, od septembra do decembra 1942, na tem mestu taborila četa Notranjskega odreda, v katerem sestavu je bilo največ borcev iz Ribniške doline.“

Prav gotovo si ni nihče od nas nikoli mislil, da se bomo še kdaj sešli na območju Velike gore, v nekdanjem partizanskem taborišču in na tej gozdni ravnini nad Adamovim lazom, kjer je strmina takšna, da smo se sopihajoč komaj povzpeli na vrh.

Člani odbora, zadolženi za pripravo tega današnjega slavlja, so imeli težko nalogo, da so po 40 letih našli imena tistih, ki so bili tedaj v tem taboru, saj je do konca vojne padlo 18 tovarišev, 16 jih je umrlo po vojni, mnogi od teh tudi za posledicami naporov; po navedenem številu lahko ugotavljamo, da več kot polovico borcev tedanje Ribniške čete ni več. Prav je, da se jih spomnimo tudi tu, kjer smo nekdanj z njimi stali v zboru, kjer smo ob tabornih ognjih govorili in hrepeneli po svobodi in miru, kjer smo na političnih urah utrjevali vero v končno zmago.

Kot vojaška partizanska formacija je Ribniška četa nastajala in se oblikovala v razmerah, kakršne so bile v spomladanskih

mesecih leta 1942. Tedaj je italijanski okupator skušal zaježiti množično NOG prebivalstva Ribniške doline. Zlasti si je prizadeval, da bi preprečil množičen odhod fantov in mož v partizane, zaradi česar je začel s pogostimi in obsežnimi aretacijami. Toda osvobodilni upor je nenehno naraščal in pritisk partizanske oborožene moči je okupatorja prisilil, da je opuščal svoje šibkejšje in bolj izpostavljene postojanke. Italijani so postopno ovuščali območje Loškega potoka, Sodražice in Dolenje vasi, koder je v zadnjih majskih dneh tega leta nastalo obsežno osvobojevano ozemlje.

Dan po umiku Italijanov iz Sodražice sta bili v vaseh in naseljih od Ribnice do Sodražice dve partizanski četi. Ena je bila Ribniška četa, ki je štela nad 80 borcev in nadzorovala vasi: Bukovico, Dane, Zadolje, Jurjevico in drugo področje skoraj do Ribnice. Četa je vse do velike italijanske ofenzive uspešno delovala na omenjenem prostoru. Njen pomen je bil velik v političnem in vojaškem pogledu. Že njena prisotnost na terenu je vplivala zelo pozitivno, zlasti še na porast in utrjevanje narodnoosvobodilnih odborov kot organov LO, hkrati pa se je uveljavljala tudi v pogostih vojaških akcijah, čeprav je bila glede oborožitve, številčnosti in vojaške izurjenosti še relativno šibka. Tako je na primer v prvi julijski nedelji, ko so Italijani požgali opekarno v Ribnici in vas Bukovico, uspešno odbijala njihov napad in onemogočila njihov poizkus, da bi zasedli druge vasi zahodno od nje. Ob začetku velike italijanske ofenzive sredi julija se je spopadla s prvim valom vojaštva okupatorjev nad Iško, kamor jo je napotil štab Krimskega odreda. Od tu se je umaknila na ribniški teren in se spopadla pri Zamostcu z motorizirano italijansko kolono, ki je ponovno osvajala Sodražico in ostale kraje svobodnega partizanskega ozemlja.

Italijanska julijska ofenziva je s svojimi desetstisoči vojaštva močno prizadela tudi Ribniško četo, vendar je četa, razdeljena po skupinah, preživela ta nepozabni ognjeni vihar. Večina se

jih je po njem znova zbrala, pridružili pa so se ji še drugi iz nekaterih v ofenzivi razkropljenih partizanskih enot.

Poofenzivna Ribniška četa, če jo tako imenujemo, je bila sicer številčno šibkejšja, toda prečiščena, politično trdnjšja. V njej so ostali tisti, ki so se ofenzivi srečno izognili in niso hoteli poklekniti pred strahovito sovražnikovo premočjo.

Splošne razmere po ofenzivi so se močno spremenile v škodo osvobodilnemu gibanju. Z množičnim nasiljem, umori, požigi, zapori, interniranjem, streljanjem talcev in podobnim je skušal okupator pokriti uporno ljudstvo Ribniške doline in njegovo oboroženo partizansko vojsko. Ti nameni so se le delno uresničili. Res je, da so prejšnji odbori OF kot organi ljudske oblasti skoraj povsod prenehali z delom, vendar so na terenu le ostali partizanstvu zvesti ljudje, na katere se je bilo mogoče opreti v nadaljnjem boju. Od rane, ki jo je tudi Ribniški četi zasedal okupatorjev ofenzivni udarec, bi si lahko hitro opomogli, če ne bi bilo zahrbtnih in potuhnjenih domačih izdajalcev. Toda že septembra se je po zaslugi nekaterih duhovnikov začel prižigati bratomorni boj. V Loškem potoku, pri Sv. Gregorju in v Dolenji vasi so na pobudo duhovščine in ob pod-

pori Italijanov nastala oporišča bele garde, za temi pa še druga v Ribnici, Sodražici in Brežah. Tako slovenski kler tudi Ribniški dolini ni prizanesel, saj bi brez njega bil okupator – tuje sicer brez moči proti osvobodilnemu gibanju.

Stanje po ustanovitvi bele garde je Ribniški četi kot vojaški teritorialni enoti narekovalo dodatne naloge, ki jih je z večjim ali manjšim uspehom in trajno izpopolnjevala od svojega obstoja do konca decembra leta 1942.

Vrednost same čete, ki se je s svojimi člani vključila v druge večje partizanske bojne enote, so pokazali njeni borci sami. Mnogi so se uveljavili na vojaškem in političnem področju.

Iz čete je izšel narodni heroj, general, veliko vojaških starešin z visokimi nazivi in odlikovanji, prav tako pa veliko aktivnih in dobrih političnih delavcev, ki so zavzemali tudi v povojnem obdobju odgovorna mesta v naši skupnosti.

Kraj, kjer danes spajamo to našo proslavo z drugimi, ki jih posvečamo jubileju 900-letnice Ribnice, je ena od postojank, kjer je partizanska družina borcev Ribniške čete pred 40 leti našla varen partizanski dom.

Nikoli ga ni nihče izdal, nikoli ga sovražnik ni odkril.“

VINKO KERSNIČ

IVAN VRTAČNIK – LADO (1907–1942)

Komaj 22 let star je učitelj Ivan VRTAČNIK 13. novembra 1929 nastopil svojo službo v Loškem potoku, kamor je bil premeščen iz Selc nad Škofjo loko.

Njegovo delo v Loškem potoku se ni končalo z zvoki šolskega zvonca, segalo je daleč ven iz zatohlih učilnic, tja v sokolsko društvo, v kulturno umetniško dogajanje, v prosvetljavanje ljudstva, mladine in otrok iz vasi Loškega potoka. Mlad, kot je bil, poln mladeniške energije, navdahnjen z najlepšim optimizmom in prevzet z ljubeznijo do poklica učitelja, ki ni bil samo to, temveč tudi buditelj in delovni vzornik, je kazal pot do napredka. Bil je duša sokolskega društva, ki je poleg telesne vzgoje skrbelo tudi za dvig kulturne dejavnosti, saj je iz skladišča napravil telovadnico, postavil oder, igral, režiral, pisal vloge.

Okoli sebe je zbiral sodelavce – mlade ljudi, jih učil in pripravljaj na težke dni. Često je v svojih nagovorih poudarjal, kako sveta je domovinska ljubezen, kako bo domovina potrebovala močne nezlomljive bor-

ce v obrambi svobode in neodvisnosti.

Polnih 13 let je bilo njegovo službovanje v Loškem potoku izpolnjeno z neutrudnim domoljubnim delom. Koliko je v tem času dal potoškim ljudem, nam pričajo spomini mnogih, ki so z njim delali.

Aprila 1941 je fašistični okupator preplaval našo domovino. Brezpogojne kapitulacije naše ljudstvo nikdar ni priznavalo, temveč se je pripravljalo na odpor. Zato pa je bil Loški potok tudi pripravljen. Že maja meseca 1941 je bila Vrtačniku poverjena organizacija OF v Loškem potoku in priprava prebivalstva na oborožen boj proti okupatorju. Junija 1941 sta s profesorjem Šeškom ob večerih prirejela po potoških vaseh sestanke in ustanovljala terenske odbore OF. Z živo besedo je Vrtačnik vzbujal zavest pri ljudeh in jih prepričeval v zmago nad okupatorjem.

Profesor Šeško je bil tedaj stalno na terenu in zelo zaposlen z organizacijo odporiškega gibanja po vsem tedanjem kočevskem okraju.

Poleg takega vsestranskega delovanja je Vrtačnik v svojem

stanovanju zbiral hrano, obleko in sanitetni material za borce v gozdovih.

Raziskoval je tudi kraške terene v Veliki gori in iskal varno zavetje za počitek partizanske vojske in še posebej za njihove ranjence.

Zaradi takega obilnega terenskega dela je postajal vedno bolj sumljiv in moral se je umakniti v partizane. Spomladi 1942 je odšel skupaj z mnogimi fanti iz Loškega potoka k partizanom. Bil je operativni oficir kočevskega odreda.¹

Iz štaba odreda, ki je bil julija 1942 v votlini skrivnostne Taborske stene, so držale partizanske poti na vse strani, proti Kočevju, Beli krajini, Brodu na Kolpi, proti Ribnici, Loškemu potoku in dalje proti Notranjski, na Hrvaško proti Čabru, Gerovu in še dalje. Zato je okupator na vsak način hotel uničiti Taborsko steno. To mu je končno s pomočjo izdaje tudi uspelo.

Okupatorjevi načrti so bili sestavljeni tako, da prečešejo vse terene na eni strani od Ljubljane preko Notranjske, na drugi pa od Reke preko Gorskega kotarja in dežele Petra Klepca (Obkolpja), da se na koncu obe koloni združita na območju Kočevja.

Zato se je tudi kočevski odred razdelil na več manjših

enot tako, da je v Taborski steni končno ostal le štab, sestavljen iz 13 partizanov pod poveljstvom Franca Bombača—Matjaža. Med ostalimi je bil tu tudi učitelj Ivan Vrtačnik—Lado, ki je prišel v partizane iz osnovne šole v Loškem potoku. V tem štabu sta ta čas z učiteljem Edom Miheličem iz Fare skrbela za ciklostilno tehniko.²

Napadalci so z dobro zasnovanim napadom — uporabili so artilerijo, letalstvo, metalce plamenov — obkolili štab in že začeli plezati proti vходу v votlino. Ko je prvi napadalec že hotel vreči bombo v votlino, ga je težko ranjeni komandir Matjaž z zdravo roko zagrabil in pahnil z roba votline v brezno. Matjažovo delo sta potem nadaljevala Slavko Koncilja—Aleks iz Celja in neustrašni partizan Franc Krže iz Loškega potoka, s katerim sta do zadnjega branila partizanski štab v steni, dokler ni Koncilja omahnil težko zadet, za njim pa tudi Krže ves razmesarjen obležal v krvi smrtno zadet.

Trinajst partizanov je bilo obkoljenih, vklejenih v steno in zapisanih smrti. Trinajst junških src, ki so vedela, zakaj utripajo, je moralo sprejeti enak in brezupen boj. Italijani so jih sicer pozivali, naj se vdajo, partizani pa so se za-

barikadirali in pripravili na poslednji boj.³

Končno so se Italijani približali votlini in jo začeli zasipavati z bombami, nato pa so še sami vdrli vanjo. Tu so našli trupla padlih partizanov in se kruto znesli nad njimi. Ko so se med plameni prerili do kraja, so tam našli še živega učitelja Vrtačnika in ga pokosili z rafalom. Potisnil se je bil do zadelnega rova, kjer so ga pograbili in pote gnili na svetlo. Tovariši,

zadelani v sosednji jami, so slišali med italijanskim vpitjem še zadnje stokanje in obupne krike nesrečnega Vrtačnika.⁴

Tako je prenehalo biti srce enega največjih Potočanov tistega časa.

FRANC LEVSTEK

LITERATURA:

- 1) Po datki iz kronike osnovne šole Dr. A. Debeljaka „Loški potok“
- 2) Anton Ožbolt: „Dežela Petra Klepca str. 401
- 3) Istotam str. 403
- 4) Istotam str. 407

Porodniški dopust za združene kmetice

Že od začetka letošnjega leta je v veljavi samoupravni sporazum o uveljavljanju pravic združenih kmetov oz. kmetec do porodniškega dopusta.

Tako ima združena kmetica pravico do porodniškega dopusta v celoti 105 in še 141 dni kot delavka, seveda, če je članica zadruga oz. če je podpisala pristopno izjavo kot družinski član.

Združena kmetica prejme v času porodniškega dopusta nadomestilo v znesku 7.390 din mesečno. Ta višina nadomestila velja od septembra 1982 dalje.

Vsi združeni kmetje razen tistih, ki so že starostno upokojeni, bodo plačevali prispevek za otroško varstvo, ki izplačuje nadomestila za porodniški dopust in sicer 0,91 % od osnove 7.390 din, kar zneso mesečno 67,25 din. Prispevek mora pobirati zadruga, zato se moramo dogovoriti o načinu pobiranja prispevkov v ta namen.

Predlagamo, da bi vsak združeni kmet oz. kmetica podpisal izjavo, da se za ta prispevek lahko odtegne od prodanega mleka ali drugih pridelkov. Po drugi varianti pa bi s podpisano izjavo prispevek za porodniško odtegovali tudi s hranilne knjižice združenega kmeta — člana zadruga.

Riko v Loškem potoku tozd

25. julija, ob proslavi dneva Rika in ob krajevnem prazniku Loškega potoka, je bil odprt deset let načrtovan in leto dni grajen obrat ribniškega Rika v Malem logu. V obratu tozda Rikostroj so dobili zaposlitev delavci, ki so se dotlej dnevno vozili na delo v Ribnico.

Trenutno je v obratu zaposlenih nekaj nad 50 delavcev, ki za prihodnje leto načrtujejo okrog 125 milijonov din celotnega prihodka, izdelki pa bodo pretežno namenjeni izvozu. Predvidena je tudi že druga faza izgradnje obrata, za kar so vse možnosti, tako da bi tu imelo zaposlitev v prihodnje okrog 100 Potočanov.

Že ob otvoritvi je bilo predlagano, da se obrat kar najhitreje oblikuje v temeljno organizacijo združenega dela. V jesenskem času so stekle ustrezne družbeno politične aktivnosti (ugotovitev družbeno ekonomskih pogojev za tozd, ustrezen sklep zbora delavcev itd). Delavski svet Rikostroja je v oktobru razpisal referendum, ki je bil 12. novembra. Na njem so se delavci potoškega obrata izrekli o svoji nadaljnji organiziranosti. Z veliko večino so se odločili za tozd, le sedem delavcev je glasovalo proti. Tako bo s 1. januarjem prihodnjega leta postal obrat v Loškem potoku četrta temeljna organizacija združenega dela ribniškega Rika — za Rikostrojem, Ricomagom in Komunalno opremo.

Najmlajšemu Rikovemu in sploh občinskemu tozdu želimo na poti v življenje kar največ uspehov, čim lepše periodične obračune in letne bilance in času, kraju in razmeram primeren razvoj.

Srečno, potoški Riko!

F. G.

Simbol 900-letnice ob križišču ceste proti Brežam blizu Žlebiča je nastal po zamisli nekaterih članov pripravljalnega odbora in v izvedbi akademskega kiparja Staneta Jarja iz Kočevja. Spomenik, ki predstavlja drevo življenja, rast in razvoj, rešeto in vitro kot simbol domače obrti, pojoče žlice pa kulturo, bo ostal trajen pomnik naše preteklosti in visokega jubileja Ribnice.

Po 10. kongresu ZSS:

„Odločno v boj za stabilizacijo!”

V Cankarjevem domu v Ljubljani je bil 11., 12. in 13. oktobra 10. kongres Zveze sindikatov Slovenije. Na njem so sodelovali tudi trije delegati iz naše občine: Majda Stanojevič iz TOZD INLES Ribnica, Nada Rus iz RIKa, Miše Konrad iz EUROTRANSa, France Zajc iz RIKa (kot član nadzornega odbora RS ZSS) ter gosta Tone Matelič in Karel Oražem.

Kongres je prvi dan zasedel na plenarni seji, na kateri je predsednik RS ZSS Marjan Orožen prebral poročilo o delu in nalogah sindikatov, drugi dan je potekalo delo kongresa v komisijah, tretji dan pa je bil zaključni del kongresa in volitve novega RS Zveze sindikatov Slovenije in njegovih organov. Naj povemo, da je bil iz naše občine izvoljen za člana RS ZSS Tone Matelič, aktivni družbenopolitični sindikalni delavec iz TOZD Pletilnica Sodražica.

V razpravi v komisijah na kongresu so sodelovali ali pa oddali pismene razprave Miše Konrad, Nada Rus in France Zajc.

Ker ni mogoče prikazati celotnega poteka kongresa, niti nimam tega namena, bi opozoril le na nekatere najbistvenejše ugotovitve, ki so se kot rdeča nit prepletale skozi kongres. To so naslednje: breme stabilizacije moramo nositi vsi, neposredni proizvajalci, delavci v skupnih službah, družbenih dejavnostih in ostali občani. Le tako bomo prebrodili sedanje težke čase.

Pomembna je ugotovitev, da nima nihče monopola nad delovnim mestom, zato je vsakdo zamenljiv. Načelo delitve po delu mora veljati za vse v naši družbi. Vendar je dejstvo, da je delitev po delu v življenju še vedno preveč deklarativna. Kongres nas zavezuje, da bomo morali delitev po delu izpeljati do konca. Do kraja moramo uveljaviti avtoriteto dela in oblast dela. Delu moramo dati tisto veljavo in čast, ki mu pripada. Nadalje je pomembna ugotovitev, da mora biti dinar edino plačilno sredstvo v naši državi. Zadnji ukrepi ZIS so še pripomogli k stabilizaciji in vrnitvi ugleda dinarju.

Več skrbí bomo morali posvetiti domačemu znanju — inovacijam in izumiteljstvu in domači tehnologiji. Doslej smo bili vse preveč odvisni od uvožene tehnologije in tujih dosežkov v tehnologiji. Na kongresu je bilo tudi rečeno, da

moramo zmanjšati družbeno režijo na optimalno raven. Od besed bomo morali preiti k dejanjem. Slišali smo tudi za predloge za skrajšanje delovnega časa v kombinaciji z ustreznim povečanjem produktivnega dela. Na račun premalo produktivnega dela v naši občini bi lahko rekli precej besed, saj v nekaterih OZD delajo samo 5 (pet) produktivnih ur dnevno, zato bomo morali pri nas najprej urediti te zadeve, preden bodo pogoji za uvedbo skrajšanega delavnika. Pa se vrnimo še k stabilizaciji. Na kongresu je bilo večkrat poudarjeno, da moramo zagotoviti konkretno odgovornost vseh ljudi za uresničevanje gospodarske stabilizacije.

Nanizali smo nekaj poglavitnih točk zaključkov 10. kongresa ZSS. Naloga vodstva občinskega sveta ZS je, da jih uresniči v združenem delu. Nedavno tega so na posvetu predsednikov osnovnih organizacij ZS že spregovorili o konkretnih načrtih za uresničevanje kongresnih sklepov in nalogah ZSS v boju za nadaljnji družbeno-ekonomski razvoj na socialističnih samoupravnih temeljih.

Naloge so dolgoročne in zavezujoče za sindikate na vseh ravneh sindikalne organiziranosti — od osnovne organizacije ZS do občinskega sveta ZS in RS ZSS.

Sama vodstva v osnovnih organizacijah ZS kot v občinskem sindikalnem vodstvu pa kongresnih nalog ne bodo mogla uresničiti brez široke podpore delavcev — članov sindikata. Če kdaj, moramo sedaj v teh težkih gospodarskih razmerah strniti svoje napore za premagovanje težavnih razmer, za utrditev delovne discipline, za uveljavitev samoupravljanja kot največji pridobitvi v naši družbeni ureditvi. Naj na kraju poudarimo, da se tri temeljne usmeritve, ki izhajajo iz sklepov 10. kongresa ZSS:

— nujnost preraščanja formalnega smoupravljanja v dejansko odločanje delavcev o dohodku oziroma celoti družbene reprodukcije,

— nujnost doslednega uveljavljanja načela delitve po rezultatih dela,

— nujnost doslednega uveljavljanja odgovornosti za gospodarjenje z družbenimi sredstvi, za zakonitost, spoštovanje dogovorov in sporazumov.

Ob vsem tem se moramo zavedati, da bodo v prihodnje

pogoji pridobivanja dohodka še zahtevnejši, ker moramo upoštevati naš notranji položaj in mednarodne obveznosti ter da dohodka ne bo moč pridobivati z rastjo inflacije in povečevanjem cen kot v preteklih letih. Občinsko vodstvo Zveze sindikatov je s temi smernicami že seznanilo predse dni osnovnih organizacij na nedavnem posvetu. Tako se je uresničevanje sklepov že pričelo.

KAREL ORAŽEM

Po kongresu mladih:

„Samoupravljanje ni pod vprašajem!”

Cilji mladih so pogosto delni očitkov. Pogosto je izraženo mnenje, da so nerealni, polni iluzij. Ciljem, ki so si jih mladi zastavili na svojem XI. kongresu v Novem mestu, tega zagotovo ne bo moč očitati. Vsi temeljni cilji mlade generacije so namreč že zapisani v naši ustavi in v zakonu o združenem delu. To so cilji, za katere sta se borila že Tito in Kardelj. To so cilji, ki so povezani z bojem za samoupravljanje, z bojem za resnično poosebljanje delavcev. To je boj za vzpostavitev takih razmerij, ki bodo omogočala delavcem resnično razpolaganje s tistim, kar ustvarijo. Tisti, ki razpolaga z akumulacijo kapitala, ima resnično moč v družbi. Ekonomska demokracija je namreč pogoj za politično.

Položaj današnjega delavca v naši družbi je vse prej kot samoupraven. Mladi so na kongresu razčlenili vzroke za tak delavčev (ne)samoupraven položaj. Res je, da razvoj samoupravljanja še vedno zavirajo še ne dovolj razviti materialni pogoji. Mladi pa vidimo zavirale samoupravljanja v birokraciji in tehnokraciji, ki se zaveda, da bo z uveljavljanjem samoupravljanja izgubila svoj privilegiran položaj pri odločanju. Mladi so na kongresu tem silam napovedali odločen boj.

Poleg tega je kongres opozoril na vrsto specifičnih ciljev mlade generacije, ki izvirajo iz našega nič kaj obetavnega družbeno-ekonomskega položaja.

Mladi so napovedali boj brezposelnosti. Mlada generacija mora vplivati na politiko zaposlovanja v OZD. Mladi morajo dobiti vpogled v delo skupnosti za zaposlovanje. Podpirati moramo takšno investicijsko politiko, ki bo zagotavljala intenziv-

no rast, oprto na večjo produktivnost, kvalitetnejšo tehnologijo in racionalnejšo strukturo. Le takšna politika bo namreč mladim zagotovila dovolj delovnih mest.

Drugi največji problem mladih predstavljajo stanovanja. Mladi si moramo zato priboriti vpliv pri stanovanjski politiki. Urediti moramo podnajemniška razmerja, ko mladi dobijo stanovanje, sobico proti visoki najemnini. Podpirati moramo predvsem zidavo družbenih stanovanj, ki lahko edino trajno rešijo ta problem.

Naša šolska reforma poteka prepočasi, premalo korenito in ne tako, kot smo si jo zamislili. Pojavljajo se številne pomanjkljivosti. Mladi na kongresu niso postavljali pod vprašaj celotne šolske reforme. Nasprotno, v njej vidijo pravo revolucionarno razsežnost. Zato pa do nje niso bili nič manj kritični, pač pa so opozorili na napake. Še posebej se pojavlja vprašanje, ali je združeno delo podalo realne potrebe po svojih kadrih.

Mladi so na kongresu tudi povedali, kako bodo uresničevali zastavljene cilje. Izražena je bila predvsem pripravljenost, da se do svojih ciljev povzpemo preko vseh mehanizmov samoupravljanja. Krepiti je potrebno zavest, ki bo usmerjala mlado, svet spreminjajočo akcijo na pot samoupravljanja!

REŠETO

Dopisujte v REŠETO — pričakujemo novice in prispevke tudi iz vašega kraja!

Pohod na kongres

Številnim manifestacijam, posvečenim XI. kongresu ZSMS, se je pridružil tudi tri-dnevni pohod Domžale — Novo mesto. Na pobudo OK ZSMS Domžale ga je organiziral med-občinski svet ZSMS ljub. regije. 11 OK ZSMS ustanovitelj tega sveta je na pot poslalo skupno preko 100 udeležencev.

Za izhodišče svoje poti so pohodniki izbrali Domžale. Dan pred kongresom — 19. okt. so se podali na pot. Na tej poti so se spomnili številnih pomnikov iz NOB. Postali so na treh mestih. S krajšim kulturnim programom z minuto molka in vencem so počastili spomin na padle borce. Marsikje so lahko prisluhnili pričevanjem borcev, ki so jih skupaj z domačini povsod pristrčno sprejeli.

Mladi pohodniki so se na svoji poti seznanjali s številnimi

kraji, nastajala so nova poznavanja, koval se prijateljske vezi.

Med potjo je pogosto stekla beseda o mladinski družbeni aktivnosti. Mladi so izmenjavali izkušnje s tega področja. Premlevali so programska izhodišča XI. kongresa ZSMS. Tako je pohod daleč presegel zgolj manifestativni okvir.

V zgodnjih jutranjih urah 24. okt. so prispeli na cilj. Pozdravilo jih je svečano okrašeno Novo mesto. Delegatom kongresa so izrazili prepričanje o uspešnosti njihovega dela, čestitali so novo izvoljenemu vodstvu ZSMS. V pogovoru z delegati so se že takoj seznanili s kongresnimi sklepi. Zvečer so se, trdno odločeni, da bodo uresničevali te sklepe, razšli.

Poročilo o popoldanskih aktivnostih za II. dekada:

V II. dekadi so se odvijali vsi tečaji razen za foto—kino. Še naprej smo izdajali glasila in stenčas. Brigadirji so se bolj redno udeleževali tečajev. Prav tako se je odvijala zabavno kulturna aktivnost po programu.

Splošna ocena za delo je uspešno.

Zadnji dan izmene je bila skupščina izmene, na kateri smo ocenili delo brigad na trasi in v naselju. Za našo brigado so bile naslednje ocene:

šport — zelo uspešno,
informiranje — zelo uspešno,
teh. kultura — uspešno,
IPD — zelo uspešno,
kultura — zelo uspešno,
SLO — zadovoljivo,
delo na trasi — zelo uspešno.

Na osnovi teh ocen je dobila brigada 11 udarniških značk in 7 priznanj.

Udarniške značke so prejeli naslednji brigadirji:

1. Košmrlj Miran	7. Turka Jernej
2. Kovač Jernej	8. Oberstar Vojko
3. Stritar Liljana	9. Bingo Ljubo
4. Truden Jana,	10. Tanko Anton
5. Krampelj Aleksander	11. Krajec Jernej.
6. Marincelj Roman	

ajec Jernej.

Priznanja pa so prejeli naslednji brigadirji:

1. Lavrič Helena	5. Sikirič Bojan
2. Turk Janko	6. Oražem Jaka
3. Rok Debeljak	7. Bojc Irena.
4. Šega Vladimir	

Brigada je prejela naslednja priznanja oz. nazive:

naziv udarna brigada za I. in II. polovico 2 izmene in udarnišтво udarnega dne za I. in II. polovico 2 izmene.

Brigada je opravila delo v skupni vrednosti 1.383.000 ND. Vse skupaj je bilo 3708 učinkovnih in 6585 norma ur. Vrednost ene norma ure je 210 din.

MIRJAN ANDOLJŠEK

Uveljavlja se mlado delo:

RIBNIŠKI BRIGADIRJI V BRKINIH

MDB Fran Levstik se je letos udeležila MDA Brkini 82. Delala je na izgradnji cest in vodovodnega omrežja. Delo MDB moramo pohvaliti, saj so bili doseženi odlični uspehi na trasi in v naselju. MDA se je udeležilo 52 brigadirjev iz vse bobčine.

Poročilo za I. deklado

V prvi dekadi je brigada delala na izgradnji gozdnih cest in opravila 2629 učinkovnih in 4711 norma ur.

Poročilo s trase — MDB Fran Levstik I. dekada:

1. dan na trasi 28. 6. : 145 %	
2. dan na trasi 29. 6. : 193 %	
3. dan na trasi 30. 6. : 1700 %	
4. dan na trasi 1. 7. : 206 % povprečje deklade	179 %
5. dan na trasi 2. 7. : 143 %	
6. dan na trasi 3. 7. : 180 %	
7. dan na trasi 4. 7. : 195 %	
8. dan na trasi 6. 7. : 149 %	
9. dan na trasi 7. 7. : 252 % — udarni dan	

Poročilo o popoldanskih aktivnostih:

V popoldanskem času so se v I. dekadi odvijale naslednje aktivnosti: cestno prometni predpisi (6 brigadirjev), foto—kino (5), plesni tečaj (10), MPŠ (7), jamarski tečaj (13) in športne aktivnosti (30). Bile so tudi kulturne zabavne aktivnosti, ogled igre, filmi in informiranje — glasilo, stenčas.

Z udeležbo brigadirjev na tečajih smo lahko zadovoljni, lahko la bi bila še boljša, saj so se nekateri brigadirji prijavi za več tečajev, lahko pa so hodili le na enega ali dva.

Splošna ocena MDB Fran Levstik je uspešno.

Poročilo za II. dekada

Poročilo s trase — MDB Fran Levstik:

V II. dekadi je MDB delala na izgradnji vodovoda in opravila 1079 učinkovnih in 1874 norma ur:

10. dan na trasi 8. 7. : 136 %	
11. dan na trasi 9. 7. : 162 %	
12. dan na trasi 12. 7. : 163 %	
13. dan na trasi 13. 7. : 195 %	
14. dan na trasi 14. 7. :	
15. udarni dan 15. 7. : 225 %	
16. dan na trasi 16. 7. : efektivne ure	povprečje 173 %

REŠETO

Dopisujte v REŠETO — pričakujemo novice in prispevke tudi iz vašega kraja!

REŠETO

Dopisujte v REŠETO — pričakujemo novice in prispevke tudi iz vašega kraja!

Ribnica je bila ves september, mesec številnih prireditev ob 900-letnici, lepo okrašena, čista, mladostna.

Mladina v Sodražici spet aktivna

Mladinska organizacija v Sodražici vrsto let ni delovala. Z izvolitvijo novega predsedstva pa je njena aktivnost spet narasla.

Sestajati so se začeli v mladinskih prostorih in načrtovati nadaljnje delo. Sestavili so program dela za leto 1982. Narasla je tudi aktivnost na športnem in kulturnem področju.

Na občinski kolesarski tekmi je mladinska ekipa zasedla drugo mesto.

Mladina v Sodražici je sodelovala tudi na proslavah, predvsem z glasbenimi točkami, kjer so poželi velik aplavz.

Za občinski praznik je bila oblikovana mladinska pohodna brigada, ki se je udeležila pohoda v Jelenov žleb. Nekaj mladincev iz Sodražice se je udeležilo mladinske delovne akcije Brkini — 82. Za naslednje leto pričakujejo, da bo šlo na delovno akcijo še več fantov in deklet iz Sodražice.

Pred enim mesecem je mladinska organizacija pripravila nogometno tekmo med ekipama fantov in deklet. Tekma je bila zelo razburljiva in po regularnem času je bil rezultat izenačen 3 : 3. Pri streljanju sedemmetrovk so bila

boljša dekleta in zmagala s 5 : 4. (na sliki: napeti trenutki med tekmo in obe ekipe po tekmi).

V petek, 1. 10. 1982, pa je mladinska organizacija iz Sodražice pripravila še eno tekmovalno. V mladinskih prostorih je bil hitropotezni šahovski turnir (na sliki). Udeležilo se ga je 12 tekmovalcev iz Sodražice in okolice. Po petih kolih so bili že znani rezultati: 1. Darko Žagar 4,5 točke, 2. Iztok Češarek 4 točke (oba Sodražica) 3. Metod Prijatelj 3,5 točke (Žimarice).

Prireditve je zelo lepo uspela, pri tem pa je treba pohvaliti Iztoka Češarka in Jerneja Turka, ki sta tekmovalstvo zelo dobro organizirala in izpeljala.

Nekaj mladincev iz Sodražice se je udeležilo tudi pohoda v Novo mesto, ki je bil organiziran v okviru 11. kongresa ZSMS.

Mladina v Sodražici načrtuje tudi za naprej aktivno delo in upajo, da bodo prav tako uspešni kot do sedaj.

Tekst in foto:
JANKO TURK

Mladi sodraški nogometaši. Zmagala je nogometna ekipa deklet

PIONIRSKO REŠETO

Reči je treba, da so pionirji in tudi mladinci iz osnovne šole v Ribnici, člani literarno dopisniškega krožka, naši najmarljivejši in stalni sodelavci. Z njihovo pomočjo ni težko napolniti prostora, namenjenega Pionirskemu Rešetu. Pravzaprav ne gre zgolj za zapolnitev časopisnega prostora, pač pa za posredovanje zanimivih novic, mišljenj, spoznanj in sporočil javnosti. Vrsto prispevkov v tokratni številki povzemamo iz šolskega biltena III. srečanja pionirjev mladih gasilcev, ki je bilo v Ribnici 25. in 26. septembra letos v okviru praznovanja 900-letnice Ribnice. Razen tega se je nabralo tudi še več drugih prispevkov, katere tudi objavljamo v Pionirskem Rešetu.

Urednik

Po daljšem času mladi v Sodražici spet organizirajo različne aktivnosti. Med drugim so organizirali tudi hitropotezni šahovski turnir.

Požar v Grčaricah

Večer je bil, ko smo bili zbrani ob mizi. Nenadoma smo zaslišali znake nevarnosti.

Mama, kakor da je vedela, da je požar, je rekla: „Gori!“

Stekel sem v dnevno sobo, od koder je bil lep razgled. Razločno sem videl, kako ogenj objema skedenj na drugem koncu vasi. Oče se je v naglici oblekel in zaloputnil vrata za seboj. Velika luč, ki je osvetlila okolico, se je nenadoma zrušila. Kljub gasilskim silam je bilo prepozno, saj je bilo v skednju seno, lesen voz in poljsko orodje. Vendar gasilci niso odnehali. Še naprej so gasili, da se požar ne bi razširil. Mama me ni pustila na vas, čeprav sem jo prosil. Če ne bi bil v pižami, bi

se že zdavnaj izmuznil. Zato sem potrpežljivo čakal očeta. Po hodniku sem zaslišal očeteve korake. Stekel sem za njim in začel spraševati:

„Kaj se je zgodilo s skednjem, ali je pogorel?“

„Kaj pa bi drugo pričakoval od skednja? Gasilci pa so bili zares dobro pripravljeni, saj so bili v hipu pri gorečem skednju. Požrtvovalno so gasili, vendar zaman.“

Naslednji dan so se širile govorice, da je star mož, ki je hodil spat na skedenj, zažgal seno s cigaretami. Kasneje pa se je izvedelo, da so otroci še podnevi hodili za skednjem in so cigaretni ogroki počasi tleli, dokler ni zagorelo.

DRAGO MILINOVIČ, 8. d

REŠETO

Dopisujte v REŠETO — pričakujemo novice in prispevke tudi iz vašega kraja!

REŠETO

3. srečanje pionirjev „Mladi gasilec“

Letos je bilo 25. in 26. septembra v Ribnici 3. srečanje pionirjev gasilcev. Zbralo se je 39 ekip iz vse Slovenije. Tekmovali so v različnih panogah, nekateri so tekmovali kot pravi gasilci, drugi spet so ustvarjali likovna dela in tehnične izdelke.

Gasilsko tekmovanje je bilo na igrišču TVD Partizan v več panogah. Vsi so se trudili, vsak po svoje, gledalci pa so burno navijali za svoje. Kar preglasili so drug drugega. Vsak pač ne more biti prvi! S tem so se morali sprijazniti vsi, ki niso bili prvi. Gasilci so se ubadali z vodo, likovniki pa z barvami in čopiči. Kar prijetno je bilo pogledati na spretne roke, ki so po risalni deski nanašali barve.

Oči so potovale iz deske na desko in kar nisem se mogla nagledati risb. Potem so bile slike razstavljene v Domu JLA. Najboljše so tudi nagradili z zlato, srebrno in bronasto plaketo. Po otvoritvi razstave je bil gasilski kviz. Sodelovalo je najboljših 6 ekip z dopoldanskega tekmovanja. Mladi gasilci so pokazali zelo solidno znanje. Za poživitev so bile tudi kulturno zabavne točke. Naš Janez je zelo lepo in šaljivo povedal zgodbi o Ribničanu. Vsi smo mu navdušeno zaploskali. S kvizom se je končal naporen, a lep dan.

Mislim, da bo ostal v spominu udeležencem in njihovim gostiteljem.

TANJA DOBROMIROVIČ, 7. c

Mladi v gasilskem društvu Bukovica

Naše gasilsko društvo je staro približno petdeset let. V to društvo sem vključena tudi sama. Društvo sestavljata dve pionirski desetini, mladinska desetina in desetina, v katero so vključeni naši očetje. Pionirska desetina ima pogosto vaje, posebno pa takrat, ko se bliža takšno tekmovanje. Odkar sem vključena v to desetino, smo si

priporili že dve zlati in dve srebrni priznanji. Tekmujemo tudi za značko Preprečujmo požare. Mladi gasilci smo dobili tudi nove bluze in kape.

Na tekmovanju v Ribnici na starem stadionu smo se zelo dobro odrezali. Tekmovali smo v štafeti, v metanju cevi, v zbijanju lončka ter gašenju ognja. Med štafetno igro smo si morali pravilno predajati ročnik in pri tem skakati čez oviro ali ročnik zatakni za pas in nesti dve cevi po gugalni deski. Če si pri tem padel, je ekipa izpadla.

Vsi gasilci smo sklenili, da bomo gasilski dom skrbno čuvali in ga še naprej obnavljali, da bomo še naprej pridno vadili ter dosegli še boljše uspehe.

SLAVKA LEVSTEK, 7. b

Ne pozabimo: brez dobrega obveščanja ni uspešnega samoupravljanja!

Na razstavi

Ogledala sem si razstavo in priznam, da kaj takega sama ne bi nikoli naredila. Na velikih vezanih ploščah so mladi likovniki narisali in poslikali razne prizore požara, opozorila pred ognjem in načine gašenja požara. Z velikimi črkami so bila napisana opozorila, da bi jih ja videli. V sosednji sobi sem videla plakate, ki so jih mladi člani gasilskega društva razstavili. Prav tam so bili razstavljeni tehnični izdelki gasilcev. Uporabljali so razne surovine od stiropora do vezane plošče, lubja, železa in papirja. Vsi obiskovalci so imeli pravico do glasovanja za najboljši plakat. Zdi se mi, da je dobil plakat št. 8 največ točk in je zmagal. Ponazarjal je Jugoslavijo z opozorilom, da nas ogroža ogenj. Mladi gasilci iz Slovenije so bili, kakor sem slišala, zelo zadovoljni s sprejemom in programom srečanja.

KATARINA STOJANOVIČ, 7. a

Likovni izdelki ob dnevu gasilcev Jugoslavije

V soboto, 25. 9. 1982, so prišli v Ribnico gostovat pionirji gasilci iz vse Slovenije. Med vsemi nalogami, ki so jih napravili, mi je bilo najbolj všeč slikanje.

Risali so predvsem požare. Skoraj vse risbe so mi bile všeč. Nekdo je narisal velik gasilski avto, drugi požar, nekdo gasilce, gozd in še mnogo drugih risb, ki so bile zelo zanimive, saj so pionirji s temi risbami ponazorili mnogo gasilskih veščin in tudi del sebe. Te slike so nato odnesli v dom JLA, kjer je bila ob 16. uri razstava. Tudi na razstavi so bile slike zelo lepe. Med vsemi je bila najlepša slika Petra Žena in Majde Andoljšek.

NATAŽA PETRIČ, 7. b

Naše gasilsko društvo je najstarejše

Že od nekdaj se je človek bal ognja. Boril se je na vse načine, da mu ne bi naredil preveč škode. Tako so se pričela razvijati gasilska društva.

Gasilsko društvo je človekokljubna organizacija. V njej delujejo ljudje prostovoljno. Gasilci pomagajo v nesreči. Vzgajajo odrasle in predvsem mlade, da bi znali pravilno ravnati v primeru požara. Gasilstvo je pomembno tudi v vojni ali pa v raznih naravnih nesrečah.

Tako se je razvilo tudi gasilstvo v Dolenji vasi. Gasilsko društvo v Dolenji vasi je eno najstarejših v Sloveniji. Ustanovljeno je bilo leta 1872. Ljudje so ustanovili društvo, da bi lažje preprečevali požare. Gasilska organizacija je bila nekoč tudi oblika borbe proti Nemcem. V gasilstvu je bil takrat poveljevalni jezik nemški. Proti temu se je boril

tudi Ignacij Merhar, ki je bil rojen v Prigorici. Dolgo let je vodil gasilce iz Dolenje vasi in prvi uvedel v gasilstvu slovenski jezik. Ignacija Merharja štejemo kot ustanovitelja slovenskega gasilstva. Spominska plošča Ignaciju Merharju je v Prigorici na njegovi rojstni hiši, spomenik pa v parku kulturnikov v Ribnici.

Letos je naše gasilsko društvo praznovalo 110-letnico obstoja. Graditi smo začeli nov gasilski dom.

MAJA GRIVEC, 5. d

REŠETO

Dopisujte v REŠETO — pričakujemo novice in prispevke tudi iz vašega kraja!

Tek po ulicah Kočevja

Tekači iz Ribnice smo se v petek, 1. oktobra, odpeljali z avtobusom v Kočevje. Tu je bil v počastitev občinskega praznika tek po ulicah Kočevja.

Najprej so tekmovali mlajši pionirji. Med njimi je Andrej Ambrožič iz Ribnice zasedel 2. mesto. Med mlajšimi pionirkami je Vesna Lovšin iz Ribnice osvojila bronasto medaljo. Starejši pionirji so zamudili štart in so tekmovali skupaj z mladinci. Priznati je treba, da so ribniški starejši pionirji

kar dobro tekli z mladinci, saj so se med 86 tekmovalci uvrstili na 14. in 24. mesto. Upoštevati je treba, da so bili nekateri mladinci stari tudi blizu 30 let!

Starejše pionirke smo startale za starejšimi pionirji. Tekle smo štafeto 4 x 300 metrov in v postavi Slavka Levstek, Anita Juvančič, Melita Lesar in Majda Andoljšek osvojile 1. mesto.

Nastop mladih Ribničanov na teku po ulicah Kočevja je bil resnično uspešen.

MAJDA ANDOLJŠEK, 8. c

Med gasilci iz vse Slovenije so na tekmovanju pokazali veliko znanja in usposobljenosti s področja požarne obrambe. Njihova tekmovanja, tekmovali so tudi na likovnem področju in pripravili zanimivo likovno razstavo v domu JLA, si je ogledalo veliko ljudi.

Imel sem srečo!

Mladi gasilci smo se že tretjič zbrali, da počastimo dan gasilcev Jugoslavije. Pomerili smo se v testiranju, praktični vaji, prvih šest ekip pa še v kvizu. Nisem se najbolj zanimal za gasilsko tekmovanje, marveč sem se raje oziral po novih prijateljih.

Sreča me ni pustila na cedilu. Na 2. srečanju v Bohinju sem bil skupaj s tremi gasilci iz Pirana gost družine v Stari Fužini. Prilika je nanese, da sem vse tri svoje kolege ponovno srečal v svojem domačem kraju, v Ribnici. Spoznal sem še nekaj novih prijateljev.

Po moje je to srečanje uspešno. Vendar bi raje o tem vprašal goste, saj sam kot domačin to težko ocenim.

JANEZ ZOBEC, 8. d

POVEDALI SO:

GABI iz Slovenske Bistrice:
V Ribnici mi je zelo všeč, kar še ves teden bi ostala.

MOJCA iz Knežaka:
V Ribnici mi je zelo všeč. Še bi prišla, če bom imela priložnosti.

IGOR iz Idrije:
Ne vem, kaj naj rečem. Malo me je sram. Ampak ti priznam, da ni tako slabo, kakor sem mislil, da bo. Moram iti, prijatelji me čakajo.

MOJCA iz Kranja:
Bilo je zelo lepo. Tudi nekaj posnetkov sem napravila, da bom imela spomin. Ribničanje so gostoljubni, kar sem spoznala pri starih moje gostiteljice. Pa tudi fantje niso napačni.

Priredili smo gobarsko razstavo

V četrtek in petek, 30. 9. in 1. 10. 1982, smo učenci višjih razredov pripravili razstavo gob. Najprej smo nabrali gobe vseh vrst. Na hodniku smo uredili razstaveni prostor. Razstavili smo užitne in strupene gobe: zeleno mušnico, rdečo mušnico, panterjevo mušnico, sirovke, jurčka, lisičke, kukmake, poljski dežnik, orjaški dežnik, turke in druge. Najbolj strupena je zelena mušnica. Na videz je podobna poljskemu dežniku, zato se prav lahko zastropimo.

Za razstavo je bilo veliko zanimanje. Ogledali so si jo vsi učenci, pa tudi odrasli. Spoznali smo veliko užitnih in strupenih gob, kar nam bo koristilo pri nabiranju.

KOŠMERL ALBIN
5. razred osnovne šole
dr. Anton Debeljak
Loški potok

REŠETO

Dopisujte v REŠETO — pričakujemo novice in prispevke tudi iz vašega kraja!

REŠETO

Pionirska tekmovanja

29. september je dan pionirjev. Tedaj v šolah nimamo pouka, vendar se zberemo vsi pionirji in mladinci na proslavi in raznih športnih tekmovanjih. Letos smo imeli šolsko prvenstvo v krosu. Tekmovali smo na starem stadionu ob Bistrici. Tekmovanja so se udeležili po trije pionirji in pionirke, ki so dosegli najboljše rezultate v razredih.

Najboljši na šolskem prvenstvu v krosu od 2. do 7. razreda so bili:

2. razred — dečki: Lovšin Leon, 2. c, Riger Andrej, 2. c in Prelesnik Simon, 2. b; **deklice —** Mihelič Damjana, 2. a, Mikulin Tanja, 2. c in Mihelič Doroteja, 2. b.

3. razred — dečki: Dimitrovič Jože, 3. a, Farazin Franci, 3. b in Imenšek Boštjan, 3. c; **deklice —** Henigman Lucija, 3. b, Opačak Mirjana, 3. c in Bolha Beti, 3. c.

4. razred — dečki: Lesar Peter, 4. a, Kriještorac Nedžo, 4. a in Tanko Peter, 4. c; **deklice:** Begič Nataša, 4. b, Lovšin Mateja, 4. b in Zabukovec Mojca, 4. a.

5. razred — dečki: Blatnik Silvo, 5. b, Košir Brane, 5. a in Golež Zoran, 5. d; **deklice:** Gornik Barbara, 5. b, Lovšin Beti, 5. d in Lovšin Brigita, 5. d.

6. razred — dečki: Ambrožič Andrej, 6. d, Ilc Janez, 6. a in Rus Janez, 6. d; **deklice:** Košir Milena, 6. d, Lovšin Vesna, 6. c in Kustrle Marta, 6. b.

7. razred — dečki: Kasalovič Aleš, 7. c, Kromar Vinko, 7. a in Dejak Jože, 7. a; **deklice:** Lesar Metlga, 7. a, Levstek Slavka, 7. b in Kaukovič Jasmina, 7. a.

Občinsko tekmovanje v krosu pa je bilo v Sodražici, kjer smo se tekači iz Ribnice dobro odrezali. Dosegli smo precej osebnih rekordov in diplom. Proga je bila dolga, težave z njo pa so imeli le manj izkušeni.

Med tekmovalci iz šestih razredov med deklicami so vsa tri prva mesta dosegle tekmovalke iz ribniške šole: Vesna Lovšin, Helena Košir in Marta Kusterle, medtem ko se dečki niso uvrstili na prva tri mesta. Iz sedmega razreda je bila iz ribniške šole prva Melita Lesar, druga pa Slavka Levstek, med dečki pa so prva tri mesta zasedli Ribničanje: Janez Lovšin, Vinko Kromar in Jože Dejak. Iz osmih razredov so deklice priborile ribniški šoli 2. (Mirjam Oražem) in 3. (Anita Jovančič) mesto, dečki pa 1. (Aleš Kasalovič) in 3. (Janez Zobec) mesto.

Tudi učenci brez diplom zaslužijo pohvalo. Tekači se bomo še naprej trudili, da izboljšamo svojo formo ali pa jo vsaj obdržimo.

BOJANA ARKO, 8. d.
LOTI ZBAŠNIK, 7. a
SLAŠKA LEVSTEK, 7. b

Pionirski tabor „Sutjeska 82” v Puntizeli

Prišlo je kot strela z jasnega. Petnajst dni na morju! Veselila sem se sonca in morja, niti v sanjah pa nisem pričakovala, da bom srečala tam tako dobre prijatelje. Po tem srečanju imam Jugoslavijo drugače rada. Vsaka republika me spominja na moje prijatelje. Počutim se, kakor bi mi deset pionirjev predstavilo republiko, kakor bi poznala vse ljudi, ki živijo tam, in vedela, da so dobri. Ne vem. Včasih premišljam. Petnajst dni. Ali lahko spoznaš človeka v tako kratkem času? Morda. Puntizela mi je dala veliko. Za počitnice mi je običajno dovolj sonce in morje, pa se mi zdi vse super. Tu pa sem imela še

družbo. In to kakšno! In kaj vse smo videli!

Najbolj mi je ostala v spominu otvoritev festivala v Puli. Večer. Stari amfiteater in ognjemet. Veličastni vtisi. Pa križarjenje okrog Brionov, obisk vojne ladje — jadrnice, sprejem pri komandantu, ribiški večer...

Minilo je kot blisk in potem je prišel večer „jokanja”. Dva dni pred koncem smo šli na ples v malo areno. In potem smo se začeli zavedati, da je to zadnji večer. Nato smo jokali, najprej na plesišču, potem pa še pred zgradbo, v kateri smo spali. Mentorji so se smejali, se čudili,

nas tolažili. Ni pomagalo. Toda nekaj je vendarle čudno. Ko smo se zares poslovili, ni nihče jokal. Meni so se solze vlile šele, ko so že vsi odšli in je naša skupina čakala na prevoz domov.

Zdaj dobivam pisma in

kartice. Skoraj vsak dan. Veselim se jih. Vsaka me na nekaj spominja. Na tisoč majhnih stvari, ki jih nočem pozabiti.

SIMONA ŠKRABEC, 8. a
OŠ Dr. France Prešeren
Ribnica

Obrambno usposabljanje:

VEDNO PRIPRAVLJENI

Z jesenjo pričakujemo v občini Ribnica pouk in usposabljanje delovnih ljudi in občanov za naloge splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite. To je samo del obrambnozaščitnega usposabljanja poleg tistega, ki ga morajo opraviti učenci oziroma študenti osnovnih, srednjih, višjih in visokih šol. Usposablajo se tudi pripadniki rezervne sestave, JLA in teritorialne obrambe, delavci v organih za notranje zadeve, pripadniki narodne zaščite, moštva občinskih enot za vojne zveze in službe za opazovanje in obveščanje. Na podlagi posebnih programov se usposablajo tudi strokovnjaki za delo v vsakršnih vojnih razmerah.

Občina iz svojega proračuna in organizacije združenega dela iz dohodka dajejo velika sredstva za pouk in usposabljanje. Iz občinskih sredstev je bilo porabljenih v 1981. letu 783.418 din, v devetih mesecih letos pa 390.000 din.

Republiški sekretariat za ljudsko obrambo je določil program pouka in usposabljanja, ki je obvezen za vse delovne ljudi in občane od 15. do 60. leta starosti za moške ter od 15. do 55. let za ženske, ki pa ni obvezen za redne učence ter študente šol vseh stopenj in vrst.

Učne teme so naslednje:

Vojaškopolični položaj v svetu ter varnostne in politične razmere v občini, krajevni skupnosti in organizaciji združenega dela 1 ura

Oblike neoboroženega odpora v pogojih sodobne zasedbe ozemlja — okupacije 1 ura

Protipožarna zaščita v miru, ob neposredni vojni nevarnosti in v vojni 2 uri

Oblikovanje blagovnih rezerv in preskrba v miru, ob naravnih in drugih hudih nesrečah in v splošni ljudski obrambni vojni. 1 ura

Koordinacijski odbor za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito pri občinski konferenci SZDL je izbral predavatelje in določil, da se v letošnjem letu izvede pouk in usposabljanje o vseh štirih temah. Kasneje je bilo ugotovljeno, da priprava gradiv in program drugih aktivnosti do-

voljuje izvedbo prve in tretje teme.

Organizirali smo več pogovorov s komiteji za splošno ljudsko obrambo in družbeno sa-

mozaščito krajevnih skupnosti, s predavatelji in instruktorji gasilci, z odgovornimi za področje varnosti pri delu iz organizacij združenega dela.

Trudimo se vsi, da bodo predavanja zanimiva in koristna.

S temo „Vojaškopolični položaj v svetu ter varnostne razmere in politične razmere v občini, krajevni skupnosti in organizaciji združenega dela“ se pričenjajo v teh dneh zbori občanov in delovnih ljudi. Seveda bo v tem naslovu prevladovala gospodarska in družbena problematika v občini Ribnica in v posameznih krajevnih skupnostih.

V krajevnih skupnostih so se odločili za izvedbo 3. teme „Protipožarna zaščita v miru, ob neposredni vojni nevarnosti in v vojni“ različno.

V Loškem potoku bodo predavanja in praktično spoznavanje uporabe gasilnih aparatov v vseh proizvodnih obratih, v šoli in za druge delavce; v Sodražici je bil prvotni predlog do-

polnjen, zato bodo predavanja podobno izvedena kot v Loškem potoku, enako velja za krajevno skupnost Ribnica.

Za prebivalstvo po naseljih bo gasilska tema izvedena v krajevnih skupnostih Sv. Gregor, Vel. Poljane in v Dolenji vasi. Pri gasilski temi bosta predvajana dva sodobna filma: „Požar na kmetiji“ ter „Zažigalna bojna sredstva in zaščita.“ Pripravljenih je tudi 60 diapozitivov.

Za prve mesece prihodnjega leta bosta ostali druga in četrta tema. Pripravljen gradivo posega v dogajanja in stanje v občini Ribnica.

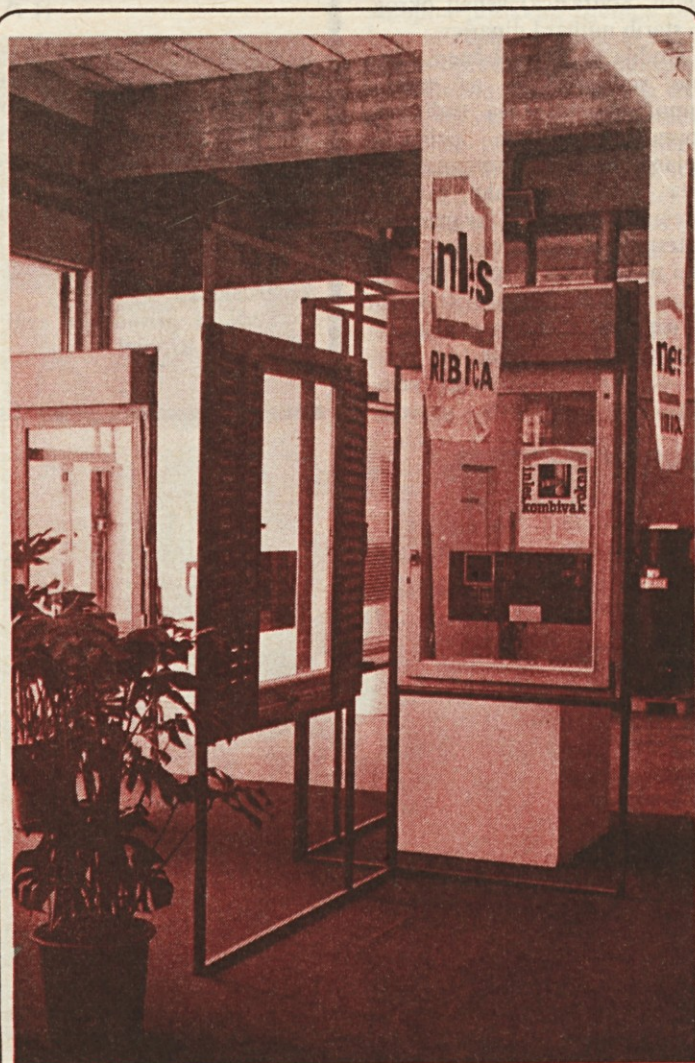
Povedal sem že, kdo pripravlja in vodi izvajanje načrta za pouk in usposabljanje delovnih ljudi in občanov. Že v letu 1983 bo morala prevzeti nekatere naloge tudi Delavska univerza v Ribnici, ker organizacija in izvedba pouka v obliki in načinu izvajanja, kakršnega smo zastavili, hromi drugo delo v upravnem organu za ljudsko obrambo.

Na zaključku poudarjam obveznosti za udeležbo pri pouku in usposabljanju. V organizacijah združenega dela imajo delavci pravico, da se obrambno in samozaščitno usposablajo, prav tako delovni ljudje in občani v svoji krajevni skupnosti. To pomeni, da so poslovodni organi in predsedniki svetov krajevnih skupnosti skupaj s komiteji za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito odgovorni za organizacijo in izvajanje obrambno samozaščitnega usposabljanja. Pri tem se opirajo na navodila upravnega organa za ljudsko obrambo in smernice SZDL.

Obvezniki se morajo udeleževati obrambno zaščitnega usposabljanja. Zvezni zakon o splošni ljudski obrambi ima v 128. členu določeno kazen 2.000 do 20.000 din ali zapor do šestdeset dni za osebo, če se ne odzove pozivu ali če se izmika usposabljanju za SLO.

Zasnova pouka in naši načrti so usmerjeni v oblikovanje strokovnega in stalnega predavateljskega aktiva, posodabljanje pouka in prilagajanje konkretnim potrebam organizacije združenega dela, delovne skupnosti in krajevnih skupnosti. Ker moramo nadaljevati na preteklih izkušnjah in novejših spoznanjih, lahko rečemo, da se leto 1941 ne bo ponovilo s tistimi dogodki, ki so množice Jugoslovancev presenetili kot neuke in obrambno zaščitno nepripravljene.

BOGOMIR ABRAHAMSBURG

INLES Ribnica na jesenskem zagrebškem velesejmu. Kot po navadi, so sodelovali tudi vsi drugi večji proizvajalci iz naše občine, npr. Riko, ITPP itd.

Ne pozabimo: brez dobrega obveščanja ni uspešnega samoupravljanja!

Dolgoročno – velike naložbe

NAČRTI NA PODROČJU VODOPRESKRBE

Skupščini občine Ribnica je bilo na junijski seji posredovano delegatsko vprašanje krajevne skupnosti Dolenja vas o neurejeni preskrbi z vodo v Dolenji vasi, Prigorici, Lipovcu pa tudi Nemški vasi, še posebej kritična pa je bila preskrba z vodo v predelu Hrib v Dolenji vasi. Pomanjkanje vode le slaba dva kilometra od črpališča regionalnega vodovoda Obrha se je zdela krajanom skrajno čudna, vlekla pa se je več let. Spomladi letos so se razmere skrajno zaostrile, saj je bil del Dolenje vasi blizu pet mesecev skoro brez vode.

V tem času so potekale že priprave za temeljitejšo posego v rekonstrukcijo vodovodnega omrežja v Dolenji vasi. Hidrovod Kočevje je pričel izvajati dela v začetku avgusta, zdaj pa so v glavnem že opravljena. V Dolenji vasi je bilo zamenjanega okrog 1000 metrov cevovoda, ki je bil resnično dotrajan, obnovljeni na tej trasi priključki in vgrajeni merilniki vode. Zgrajen je bil tudi nov vod od rezervarja do Humca, kjer je v gradnji okrog 40 hiš, vodovod pa je bil napeljan tudi na Kostevc, kjer je bilo pet hiš še brez vode. Tudi Hrib je bil prevezan na nov vod.

Preskrba z vodo v Dolenji vasi in vseh krajih, ki dobivajo vodo iz dolenjevaškega rezervarja (Prigorica, Lipovec, Nemška vas), se je izboljšala in zdaj ni več pripomb. To pomeni, da je bil vzdrževalni in investicijski poseg nujen, pomeni pa tudi, da je izredno veliko vodovodnega omrežja v celotnem sistemu slabega in potrebnega zamenjave. Investicija v Dolenji vasi je medobčinsko skupnost za vodopreskrbo (zamenjava cevovoda in napeljava novega do Humca) veljala okrog 6,5 milijona dinarjev.

Skupščina SIS za vodopreskrbo je naročila izdelavo posebne dolgoročne študije – študija hidravlične presoje skupinskega vodovoda Kočevje – Ribnica z možnostjo oskrbe s pitno vodo do leta 2.020, katero je izdelal ljubljanski Hidroinženiring. Nedavno je izvršni odbor SIS za vodopreskrbo obravnaval pripravljeno gradivo, imenoval posebno delovno skupino ter zahteval, naj bi tudi obe družbenopolitični skupnosti, izvršna sveta občin Kočevje in Ribnica, spregovorili o tem.

Gre namreč za globalna, dolgoročna vprašanja, zadevajoča tudi siceršnji gospodarski, demografski, komunalni in drugi razvoj celotnega območja. Vodni viri, viri pitne vode, na našem območju niso neizčrpní; tako kot danes tudi v prihodnje lahko računamo s petimi

obstoječimi in enim predvidenim virom. Nobena naših voda sanitarno ni neoporečna in v ne tako daljni prihodnosti se bo nujno dogovoriti za izgradnjo čistilnih naprav, saj sama klorizacija vode ne zadošča. Še pred tem pa morajo občine sprejeti tudi ustrezne odloke o zaščitnih pasovih (nad izvirom Obrh leži poseljeni Loški potok, nad Izberjo turistično vikendaška Travná gora, nad Podstenami in Kadicami Gora in Bloke). Po sedanjih predračunih pa bi samo dve čistilni napravi na osrednjem vodovodu (Obrh, Sodražica) veljali okrog 16 starih milijard dinarjev.

Študija o dolgoročnem razvoju vodopreskrbe na našem območju predvideva tudi postopnost izgradnje oziroma urejanja celotnega sistema. Seveda je lahko taka študija narejena in tudi izvajana v najtesnejšem sodelovanju z drugimi načrtovalci – urbanisti, saj je njen namen zagotoviti vodo za vse predvidene porabnike v posameznih obdobjih do leta 2.020. Bo pa vsa stvar zelo draga, saj ureditev sistema

vodopreskrbe na celotnem območju regionalnega vodovodnega sistema predvideva stroške po sedanjih cenah v višini okrog 36 milijard S dinarjev.

Vode ni preveč. Sploh ne dobre, čiste, zdrave pitne vode. Zaradi tega se je potrebno že sedaj dogovoriti za skrajno varčevanje – tudi z vodo! Veliko vode se izgublja med črpališčem in potrošnikom, veliko se je po nepotrebnem izgubi tudi pri (predvsem pavšalnih) odjemalcih. Pa tudi sicer si marsikdo misli: „Saj jo plačam, tudi če steče iz nezatesnjenih pip v nič“. Vendar pri tem pozabi, da morda prav zaradi tega in takega odnosa nekdo drug vode niti ne dobi. Podatki namreč kažejo, da so izgube vode v vodovodnem sistemu Hydrovoda bistveno večje kot v drugih sistemih: na območju Ribnice

okrog 34 odstotkov, v Kočevju 41 odstotkov, v drugih sistemih 20 do 30 odst. To pa že ni malo, posebno še, ker je treba veliko te vode s pomočjo drage elektrike načrpati v rezervarje.

Seveda to še ne pomeni, da bje plat zvona. Dobro pa je, če vemo, da je treba tudi z vodo, predvsem s pitno vodo, skrbno gospodariti. To še najbolj ve tisti in takrat, ko je nima oziroma je zmanjka. Ko že na splošno govorimo o varčevanju, in zdaj tudi zares z vsem in še posebej z energijo varčujemo bolj zares kot dolga leta nazaj, je prav, da v splošna varčevalna prizadevanja vključimo tudi varčevanje z vodo. Ko pa bo potrebno, bomo vsi skupaj napeli vse sile, da bomo okrepili in dogradili celoten vodopreskrbovalni sistem. Sistem in preskrba, kakršnega bomo potrebovali in želeli v prihodnosti.

F. G.

Kulturno umetniško društvo Gallus Ribnica

R A Z P I S

Kulturno umetniško društvo Gallus iz Ribnice ustanavlja mešani pevski zbor. Ker želimo angažirati predvsem mladino, smo določili starostno mejo članov in sicer od 20 do 35 let. Zbor bo vodila profesorica Bernarda Kogovšek.

Vse, ki imajo smisel za zborovsko petje in so pripravljeni v ta namen žrtvovati nekaj svojega prostega časa, in seveda če sodijo v določeno starostno mejo, vabimo, da se udeležijo avdicije, ki bo: za ženske 1. 12. 1982 ob 19^h v stari osnovni šoli, za moške 8. 12. 1982 ob 19^h tudi v stari osnovni šoli (meščanski).

Tudi vi prispevajte svoj delež za poživitev kulturnega življenja v Ribnici.

KUD „Gallus“ Ribnica

Vse septembrske manifestacije v počastitev 900-letnice Ribnice so bile izredno dobro organizirane in obiskane. Na ribniškem sejmu je bilo gotovo blizu 30.000 obiskovalcev, izredno veliko jih je bilo na proslavi 12. septembra, gasilsko zborovanje (posnetek z gasilske parade) pa je spet privabilo v Ribnico več tisoč obiskovalcev iz občine in tudi drugih krajev. V slavnostnih dneh je bil lahko vsak Ribničan ponosen, da je Ribničan.

Nekaj o steklini

KAKO SE BORITI PROTI NJEJ?

Steklina je stalna spremljevalka človeštva in opise njene dramatične pojavnosti najdemo že pri najstarejših medicinskih piscih. Vendar so jo šele sredi 16. stoletja pričeli povezovati z ugrizom živali. Njeno naravo pa je v veliki meri pojasnil Louis Pasteur, ki je ugriznjence tudi prvi uspešno zaščitil pred izbruhom bolezni.

Steklina je razširjena po vsem planetu, le v Avstraliji je ne najdemo. V zadnjem desetletju so jo z doslednim izvajanjem protiepidemičnih ukrepov skoraj zatrli v Skandinaviji. To je velik uspeh, saj se sicer steklina širi v letih po drugi svetovni vojni vse bolj od vzhoda proti zahodu. Zašla je tudi že v naše kraje, za katere smo menili, da so stekline prosti. Zadnji primer bolezni je bil namreč v Sloveniji registriran leta 1950. Na jugu naše države pa je bila bolezen dalj časa endemična in je vprašljivo, ali je bil rezervoar stekline tam sploh kdaj povsem opravljen.

V nasprotju s splošno razširjenim mnenjem, da je vzrok vsega zla pri lisicah, je treba resnici na ljubo priznati, da je primerov stekline po ugrizih divjih živali zelo malo, ker so tudi njihovi ugrizi zelo redki. Večino vseh obolenj gre pripisati pasjim ugrizom, le-ti pa se bolezni nalezijo od bolnih gozdnih živali. Najbolj nevarni za širjenje bolezni so torej klateški psi in mačke, ki so v naši občini tako rekoč v stalnem stiku z gozdom in ljudmi. Takih psov in mačk pa pri nas ni malo. Marsikateri gospo-

dar svojega psa celo izpušča, čeprav ve, da zahaja v gozd. Mačke pa tako ali tako živijo bolj samosvoje življenje. Zaključimo torej lahko, da gozdne živali — in tu so lisice vselej znova citirane — predstavljajo rezervoar bolezni, domače živali, ki se okužijo, pa so človeku najbolj nevarne. Zato najboljša in najhitrejša oblika zatiranja bolezni ni zgolj v besnem pobijanju lisic, ampak tudi v doslednem izvajanju cepljenja psov in mačk in v doslednem omejevanju njihove svobode.

Ne le lisice

Sicer pa od divjih živali ne pridejo v poštev le lisice, ampak vse toplokrvne živali. Veliko nevarnejši od lisic so volkovi. Verjetnost, da se bo bolezen razvila, je po volčjem ugrizu največja. Nevarni znajo biti tudi konji, ovce, govedo in razne ptice. Nihče točno ne ve, kako je s polhi, čeprav teoretično ni nobenega zadržka, da tudi oni ne bi mogli prenašati stekline.

Ugrizi divjih živali so torej v primerjavi s pasjimi ugrizi in mačjimi praskami izjemna redkost in cepljenje ljudi, ki imajo stalno opravilo z gozdom, sploh ni potrebno. Povedati pa je tudi treba, da vsak ugriz, tudi stekle živali, še ne povzroči bolezni pri človeku. Računa se, da ima le 5 — 15 % vseh ugrizov steklih živali za posledico stekline pri ugriznjencu, nikakor pa ne več kot 15 %. Ali bo bolezen po ugrizu izbruhnila ali ne, pa je odvisno tudi od tega, kam je žival ugriznila. Najbolj nevarni so ugrizi v glavo in vrat, najmanj pa tisti v roke ali noge. Kolikor bolj je namreč ugriz oddaljen od vratu ali glave, toliko manj nevaren je. Nevarnejši so tudi ugrizi v nepokrito kožo, tisti skozi obleko bistveno manj. Vendar pa velikost rane ni sorazmerna z nevarnostjo izbruha. Nevarneje utegne biti, če nas stekla žival prijazno obližne po obrazu, kot če nam je renče strgala hlače.

Steklina se namreč prenaša s slino obolelih živali. V slini se lahko nahaja pravi povzročitelj bolezni, silno majhen in razmerno občutljiv virus. Ta virus ima veliko nagnjenje do živčnega tkiva, najsi gre za periferno ali centralno živčevje. Po živcih potuje v hrbtenjačo in možgane, se ves čas na vso moč množi in uničuje možgane in živce. Da pa bi bila bolna žival tudi kužna, mora virus priti v žleze slinavke in od tam v slino, kar pa se ne zgodi vselej. Odtod tudi razmerno nizek odstotek obolenj po ugrizih. Virus je na

mraz bistveno manj občutljiv kot na vročino in sušo. Zakopana, razpadajoča trupla so lahko kužna še po več tednih. Sonce in suša pa z virusom kar hitro opraviata.

Če virus večkrat zapored cepimo v možgane kunca, spremeni lastnost tako, da pri človeku ni več sposoben izzvati bolezni. Na tej podlati izdelujejo tudi cepivo proti steklini.

Bolezen je, ko se pojavi smrtna

Kljub vsemu, kar smo doslej skoraj pomirjujočega povedali o steklini, pa moramo pibiti, da je bolezen, ko se enkrat prične, zanesljivo in neusmiljeno smrtna. Takrat ne pomaga nobeno cepljenje več. Potek bolezni pa je izredno mučen in poteka lahko v dveh oblikah.

Najprej začuti bolnik v rani, ki se lahko čisto normalno celi, neodrejene bolečine in trganje, ki se vse bolj širi. Bolnik se tudi sicer slabo počuti, postane nemiren in razdražljiv, tava neokoli, zapustita ga tek in spanec. Po dnevu ali dveh ga postane strah vode. Če hoče namreč piti, dobi silne krče v požiralnih mišicah in ne spravi navzdol niti požirka. Zato se boji znova poskusiti, a to vendarle znova in znova mora, ker se izredno slini in je zato izjemno jezen. Stvar se stopnjuje do take mere, da dobi bolnik krče že ob pogledu na vodo, če jo sliši kje šumeti in končno že ob sami misli nanjo. Kasneje se krči razširijo tudi na dihalne mišice in ob vsakem krču se zato bolnik tudi duši. Zavest je ves čas ohranjena, bolnika pa njegovo stanje tira dobesedno v blaznost, ko je lahko celo popadljiv. Vendar je doslej opisan le en sam primer, da je bolnik z ugrizom prenesel bolezen na drugega človeka. Ko je izčrpanost popolna, se bolnik nekako umiri, ohromitve se vse bolj širijo in končno se ga usmili krč dihalnih mišic. Odkar se je pričel bati vode pa do smrti, mine v povprečju dva do tri dni.

Mnogo redkejša pa je pri človeku druga oblika bolezni, ki se kaže predvsem v ohromitvi, motnjah dihanja in zavesti. Ta oblika traja dlje časa in smrt nastopi šele okrog osmega dne.

Obe obliki poznamo tudi pri živalih, pri čemer se zdi, da se gozdne živali bolj nagibajo k mirnejši obliki.

Od ugriza pa do nastopa bolezni mine v povprečju 30 do 60 dni.

(Nadaljevanje na 20 str.)

Veliko zanimanje obiskovalcev ribniškega sejma so vzbudili izdelovalci suhe robe in lončarstva. Posebej zanimivo je bilo tkanje z vitro na starodavnih statvah.

(Nadaljevanje z 19. str.)

Marsikaj pa je v zvezi s steklino še nejasnega. Tako se lahko primeri, da nekdo, ki je bil ugriznjen in uspešno cepljen, lahko zboli še po letu ali dveh, če doživi kakšen duševni ali telesni pretres, n.pr. velik strah ali padec v mrzlo vodo i.p.

Še nekaj praktičnih vprašanj

Upošteva vse povedano, je jasno, da je le od naše discipline oziroma od upoštevanja strokovnih navodil odvisno, ali bo steklina na našem področju predstavljala nevarnost ali ne.

Kazalo pa bi posebej odgovoriti še na nekaj vprašanj, ki jih zastavlja praksa.

1. Katere ljudi je treba cepiti proti steklini?

Predvsem t.zv. „izkoževalce“ pri lovskih družinah. Tudi še navidezno zdrava žival je namreč že lahko kužna. Morda bi bilo treba cepiti tudi veterinarje, katerih dolžnost je opazovati bolne živali in je zato nevarnost ugrizov pri njih realno večja.

2. Kaj storiti, če smo ogrizeni?

Vsak ugriz, tudi če ne gre za steklo žival, je treba obilno in temeljito izprati z vročo vodo in milom, in to čimprej. Seveda naj voda ne bo vreča. Glede nadaljnjega postopka se je v vsakem primeru treba posvetovati z zdravnikom.

3. Kaj storiti z živaljo, ki je ugriznila?

Velika napaka je, če jo pobijemo. Lahko je namreč bolna, bolezní pa še ni mogoče dokazati. Če jo opazujemo teden do deset dni, se bo bolezen zagotovo razvila ali pa ne, če je žival zdrava. Za

Ne prav hudo resno:

KDO V AVSTRIJI DELA?

Iz Dela od 9. novembra smo si kot ne posebno resen zapis sposodili rubriko Spodrežan frak, v kateri piše, da je dunajski Profil v eni zadnjih števil, tudi v ne najbolj resni rubriki, objavil takšen (navidez) statističen pregled zaposlenosti avstrijskega prebivalstva, pod naslovom „Kdo v Avstriji dela“:

Celotno prebivalstvo	7.000.000
Od tega starejši od 65 let	2.100.000
Ostane	4.900.000
Od tega mlajših od 18 let	1.800.000
Ostane	3.100.000
Brez zaposlitve	150.000
Ostane	2.950.000
Državni uslužbenci	1.350.000
Ostane	1.600.000
Ministri, poslanci, funkcionarji	900.000
Ostane	700.000
Prostitutke in makroji	400.000
Ostane	300.000
Bolniki, umobolni, potepuhi, hipiji in sleparji	280.000
Ostane	20.000
Kaznjenci	19.998
Ostaneta	2
se pravi ti in jaz.	

To bi morala biti za naju spodbuda k posebno dobrim delovnim prizadevanjem. Več morava delati, kar velja posebej za tebe, kajti meni je že dosti tega, da moram sam vzdrževati državo!

Da se razumemo, to je bilo v Avstriji!

tustega, ki je ogrizen, pa je to zelo važen podatek, in ne le zanj. Zato je treba o ugrizu takoj obvestiti veterinarja, ki je dolžan naprej postopati v skladu s predpisi.

Če pa je kdo žival po neumnosti pobil, naj truplo preda veterinarju. Ta ga bo moral poslati na drag in nepotreben pregled, ki bo kljub

visoki ceni lahko izpadel negativno. Opazovanje živali je torej najcenejši in najzanesljivejši odgovor na vprašanje, ali gre za bolno žival ali ne.

4. Kako se obnašajo bolne živali?

Podobno, kot smo opisali pri človeku. Psi se močno slinijo, popadljivi so in se klatijo naokoli. Navadno jim spodnja

čeljust visi navzdol. Mirnejša oblika bolezni je videti pri njih pogostejša kot pri ljudeh.

Za divje živali pa vemo — razmeroma skrivnostni gozdni prebivalci, ki se človekovi bližini sicer na daleč ognejo, silijo v naselja in k hišam. Lahko so seveda tudi popadljivi, čeprav običajno temu ni tako.

5. Kako bomo bolezen najbolj zatrli?

Vsaka bolezen ima svoje zakonitosti, še posebej tiste, ki jih prenašajo živali. So obdobja, ko močno porastejo, nato pa spet padejo, ne da bi vselej vedeli, zakaj. Zato tudi ne moremo trditi, da bomo steklino iztrebili, če bomo pobili vse lisice, ker nam to ne bo nikoli uspelo. Tudi če bomo stalež lisic zdesetkali na zaželeno število, bodo med preostalimi lahko še vedno bolne živali. Da drugih možnih prenašalcev sploh ne omenjamo. Tega ne poudarjam zato, ker bi želel nasprotovati temu ukrepu, ampak zato, ker menim, da se mu pripisuje skoraj izključen pomen. Prav tako ali še bolj pomembno je, da so vsi psi cepljeni v skladu z zakonom in da se ne klatijo prosto naokoli. Marsikomu med nami, celo marsikateremu lovcu, se zdi bolj važno pobiti lisice kot dosledno izvajati ta ukrep. Najbrž ljudje res ne gledajo najbolj prijazno, če lovci pobijejo proste mačke in pse, a zavedati se moramo, da je to zelo pomemben ukrep proti širjenju bolezni in da bi se mu z doslednim izpolnjevanjem predpisov in priporočil lahko v celoti izognili. Zato svetujemo vsem, ki imate živali in jih imate tudi res radi — cepite jih proti steklino in jim kljub omejitvi povsem svobodnega gibanja omogočite, da bodo sicer živali primerno, a spodobno živele. Torej ne celo življenje na kratki verigi, brez prave zaščite in hrane, večkrat pretepane kot pobožane. A to je že druga zgodba, ki nima s steklino nič opraviti.

dr. B. V.

Na vseh manifestacijah v dneh septembrskih proslav, na ribniškem sejmu 5., na osrednji proslavi 12. in ob gasilskem zborovanju 26. septembra, so sodelovale tudi naše narodne noše in folklorna skupina iz Dolenje vasi.

REŠETO

Glasilo Socialistične zveze delovnega ljudstva Ribnica — Izhaja enkrat na mesec v nakladi 3500 izvodov — Ureja uredniški odbor v sestavi: France Grivec, glavni in odgovorni urednik, Stane Kromar, tehnični urednik, Karel Oražem, Viktor Pogorelec, Ivan Petrič, Alojzija Zakrajšek, Janez Mihelič, France Lapajne, Stanko Rus, Janez Bambič — Uredništvo: SO Ribnica, 61310 Ribnica (tel. 861-090, 861-091) — Grafična priprava: DITC Novo mesto; TOZD Dolenjski list, tisk: TOZD Tiskarna Novo mesto.